

Jouni Perttula

Pirkanmaan turvallisuusklusteri?

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja

PIRKANMAAN TURVALLISUUSKLUSTERI?

PIRKANMAAN TURVALLISUUSKLUSTERI?

Esiselvitys hankkeen toteutettavuudesta

Jouni Perttula

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2012

Jouni Perttula:

PIRKANMAAN TURVALLISUUSKLUSTERI?

Esiselvitys hankkeen toteutettavuudesta
Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 99

ISBN 978-951-815-224-1 (painettu)

ISBN 978-951-815-225-8 (pdf)

ISSN 1797-5743

Kannet: Mainoscraft Oy

Taitto: Poliisiammattikorkeakoulu - Iina Sahramäki

Paino: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print, Tampere 2012

ESIPUHE

Tämä Pirkanmaan turvallisuusklusterin toteutettavuutta koskeva esiselvitys on tehty Pirkanmaan liiton ja Poliisiammattikorkeakoulun tekemän tutkimussopimuksen pohjalta. Turvallisuusklusterilla tarkoitetaan tämän selvityksen yhteydessä maantieteellisesti toisiinsa läheisesti sijoittuvaa turvallisuuden toimijoiden joukkoa sekä näiden keskinäisen yhteistoiminnan järjestymistä. Poliisiammattikorkeakoulu valitsi esiselvityksen tekijäksi komisario Jouni Perttulan Pirkanmaan poliisilaitokselta ajalle 15.9.–15.12.2011. Hankkeeseen palkattiin lisäksi tutkimusavustajaksi kasv. yo. Kari Pylväs. Pirkanmaan liitto nimesi hankkeelle ohjausryhmän.

Toteutettavuutta ryhdyttiin selvittämään kokoamalla Pirkanmaan alueen turvallisuustoimijoiden ja alueen asiantuntijoiden näkemyksiä turvallisuusklusterin mahdollisuuksista Pirkanmaalla. Näkemykset koottiin ohjausryhmää varten ja turvallisuusklusterin ideaa, muotoa ja toiminnan sisältöä ryhdyttiin hahmottelemaan edelleen ohjausryhmässä käydyn keskustelun ja tehtyjen linjausten mukaan. Silloin kun toteutettavuuden selvittämiseen liittyy uudenlaisen toimintakonseptin keksimistä ja sosiaalista innovointia, toteutettavuus selviää parhaiten toiminnan kautta.

Turvallisuusklusterin toteutettavuuden arvioinnin yksi tärkein havainto on ollut se, että mukana olleille toimijoille on syntynyt yhteinen näky yhteistyön tiivistämisen tärkeydestä ja sen kautta saatavista hyödyistä. Yhteinen innostus asiaa kohtaan on myös ollut innoittava voima selvitystyön tekijälle. Esitänkin lämpimät kiitokset kaikille selvityksessä mukana olleille henkilöille. Ilman Teidän panostanne selvitys olisi jäänyt teorian asteelle. Esiselvityshanketta kohtaan on esiintynyt kiinnostusta myös Pirkanmaan maakunnan ulkopuolelta, mikä osaltaan kertoo siitä, että selvitystyölle on ollut tarvetta myös laajemmalti.

Tampereella 15.12.2011

Jouni Perttula

TIIVISTELMÄ

Tämä esiselvitys Pirkanmaan turvallisuusklusterin toteutettavuudesta perustuu turvallisuusalan keskeisten asiantuntijatahojen näkemyksille klusterin tarpeellisuudesta ja mahdollisuuksista. Turvallisuusklusterilla tarkoitetaan tämän selvityksen yhteydessä maantieteellisesti toisiinsa läheisesti sijoittuvaa turvallisuuden toimijoiden joukkoa sekä näiden keskinäisen yhteistoiminnan järjestymistä. Poliisiammattikorkeakoulu toteutti esiselvityksen Pirkanmaan liiton kanssa solmitun tutkimussopimuksen pohjalta ajalla 15.9.2011-15.12.2011. Esiselvityksen tavoitteena oli tunnistaa Pirkanmaan turvallisuusklusterin elinkelpoisuuden edellytykset sekä hahmottaa toimintakonsepti.

Toteutettavuutta on läheystetty toteuttamisen edellytysten tarkastelun kautta. Keskeisenä tehtävänä on ollut tunnistaa ne tahot, joista toimiva alueellinen toimijaverkosto voisi muodostua, selvittää tällaisen toimijaverkoston tuoma lisäarvo ja tunnistaa mahdollisia tähän toimintaan sisältyviä ongelma-kohtia ja esteitä. Aineistona ovat olleet asiantuntijahaastattelut ja haastatte- luissa esille tulleiden teemojen kierrättäminen asiantuntijoiden keskuudessa.

Esiselvityksen perusteella Pirkanmaalta löytyy sekä laaja joukko turval- lisuusalan toimijoita että kiinnostusta keskinäisen yhteistyön vahvistamiseen. Tämä koskee niin viranomaisia, yrityksiä kuin turvallisuusosalalla koulutuk- sen, tutkimuksen ja kehitystyön parissa toimivia organisaatioita. Asiantunti- joiden mukaan toimiva turvallisuusklusteri tarjoaisi uusia väyliä osaamisen hyödyntämiseen aikaisempaa laajemmin, tukisi alueen innovaatiotoimintaa, avaisi mahdollisuuksia uusien toimintakonseptien kehittämiseksi ja testaa- miselle, toisi konkreettisia turvallisuushyötyjä alueen asukkaille ja yrityksil- le sekä loisi Pirkanmaalle erityistä brändiä turvallisenä ja turvallisuusalan hallitsevana ja sitä aktiivisesti edelleen kehittävänä maakuntana. Klusterin toiminnan tulisi vahvistaa alan yritystoimintaa, turvallisuusalan tutkimusta ja kehittämistä sekä myös arjen turvallisuutta. Lähtökohtana pitäisi olla kes- keisiin turvallisuuskysymyksiin vastaaminen.

Toimivuuden näkökulmasta haasteena on yhteisen toimintalinjan löy- täminen eri tahojen välillä, hyötyjen ja haittojen jakautuminen hankkeissa, erilaisten intressierojen ylittäminen sekä resurssien niukkuus. Ratkaisuksi esitetään klusterin rakentamista osaamisverkostoista. Samalla tuodaan esiin erilaisia mahdollisia turvallisuusalan haasteita, joiden ympärille verkostot voisivat Pirkanmaalla muodostua.

ABSTRACT

Networking Safety and Security in Pirkanmaan region? - a Prefeasibility study

The feasibility of an operational safety & security network in Pirkanmaa region was at the focus in this study. The feasibility was estimated on the basis of expert interviews. The interviewees represented the main safety and security organisations in the region. The aim was to identify the necessary preconditions for the viability of such a network and then to estimate their prevalence in the region. On the basis of aforementioned analysis, an operational precepts for such a network of actors was outlined. This feasibility study was funded by the Pirkanmaan Liitto and it was carried by the Police College of Finland between 15.9.-15.12.2011.

The feasibility of the network was approached by examining its necessary preconditions. The main tasks consist in identifying the regional safety & security organisations and institutions, finding out whether a well-functioning network would add value to them, and in pointing out possible problems and obstacles for such a functioning. The data was first collected by expert interviews. Then the emerged themes were circulated among the participants with an opportunity to comment on and/or add new insights.

The experiences and expectations turned out to be encouraging for putting together a regional network or networks in the field of safety and security. There exists a wide range of safety & security sector actors with an interest in increasing their mutual cooperation within this field. This applies both to public authorities, business organisations as well as to educational institutions with R&D-activities. Such a network is expected to provide new avenues for knowledge exploration and exploitation, to support general innovativeness, to provide new opportunities for the development and validation of concept, to increase the safety and security of residents as well as of businesses and to contribute in creating a new regional brand for the region in the field of safety and security expertise. However, the network should centre on the main issues in safety & security, open up and increase business opportunities, enhance security research and development, and increase the safety of everyday life.

For a well-functioning regional safety & security network, the challenge is in figuring out common interests shared by the participants, an acceptable distribution of assets and liabilities, and, especially, in solving the endemic problems deriving from the scarcity of funds. The opportunity is in co-creation and co-production of services and in novel expertise from unforeseen combinations actors, expertises, experiences and knowledge.

SISÄLLYS

<i>Esipuhe</i>	5
<i>Tiivistelmä</i>	7
<i>Abstract</i>	9
1 Johdanto	15
2 Turvallisuusklusterin lähtökohtia	17
2.1 Turvallisuus kokemuksena ja käsitteenä.....	17
2.1.1 Turvallisuus kokemuksena – objektiivinen ja subjektiivinen turvallisuus	17
2.1.2 Turvallisuus käsitteenä – Security ja Safety.....	18
2.1.3 Turvallisuusklusteri.....	19
2.1.4 Innovointi, tuotteistaminen ja konseptointi.....	20
2.2 Turvallisuusustyön kansalliset strategiat	21
2.2.1 Sisäisen turvallisuuden ohjelma.....	21
2.2.2 Yhteiskunnan turvallisuusstrategia	22
2.2.3 Arjen turvaa yhteistyöllä.....	24
2.3 Euroopan turvallisuustutkimus ja innovaatiostrategia - ESRIFin havaintoja ja suosituksia	24
2.4 Pirkanmaa alueena	27
3 Tarkoitus ja tavoitteet	29
3.1 Turvallisuusklusterin toiminnan visio.....	29
3.1.1 Yhteistyön edellytykset turvallisuusalalla	29
3.1.2 Tulevaisuuden asiakastarpeet	32
3.1.3 Muutosten näkökulma	32
3.2 Turvallisuusalan toimijatahot Pirkanmaalla	34
3.2.1 Tutkimus	36
3.2.2 Teknologia	37
3.3 Yhteenvedo	38
4 Esiselvitysvaiheen toteutus	39
4.1 Esiselvityksen tarkoitus ja käynnistysvaiheen tehtävät	39
4.2 Esiselvityksen toteutus.....	40

5	Esiselvityksen tulokset	41
5.1	Ensimmäisen vaiheen haastattelujen tulokset.....	41
5.1.1	<i>Perusteluita turvallisuusklusterin olemassaololle</i>	<i>41</i>
5.1.2	<i>Odotuksia turvallisuusklusterin toiminnalle</i>	<i>42</i>
5.1.3	<i>Mahdollisia esteitä, ongelmia ja haasteita</i>	<i>44</i>
5.1.4	<i>Muita keskeisiä huomioita.....</i>	<i>45</i>
5.2	Esiselvityksen toisen vaiheen tulokset.....	46
5.2.1	<i>Organisointi: Roolit ja tehtävät</i>	<i>48</i>
5.2.2	<i>Klusteritoiminnan ja turvallisuusbrändin hyödyt</i>	<i>49</i>
5.2.3	<i>Käytännön toimintaehdotuksia klusterin osaamisverkostoille.....</i>	<i>50</i>
6	Esiselvityksen yhteenveto	53
	<i>Lähteet.....</i>	<i>57</i>
	<i>Liitteet</i>	<i>60</i>

KUVIOT

Kuvio 1.	Kartta (Pirkanmaan liitto, 2011.) Tilastot	27
Kuvio 2.	Yhteenveto verkostoyhteistyöstä.	30
Kuvio 3.	Ekspansiivisen oppimisen kehä	33
Kuvio 4.	Turvallisuusklusterin ydintoimijat.	35
Kuvio 5.	Turvallisuusalan toimijatahot Suomessa.....	36
Kuvio 6.	Klusterin kehittämismenetelmän perusvaiheet	39
Kuvio 7.	Turvallisuusklusterin organisaatiokaavio.....	48

1 JOHDANTO

Tämän esiselvityshankkeen lähtökohtana oli keskustelu Pirkanmaan liiton kokoonkutsumassa turvallisuusklusterin kokouksessa 16.8.2011, jossa maakuntajohtaja Halme kysyi, voitaisiinko Pirkanmaalla turvallisuustoimijoiden yhteistyön tiivistämisestä ja toiminnallisesta kokoamisesta saada nykyistä enemmän hyötyä?

Pirkanmaan liitto on todennut hallitusohjelmaa varten tekemässään esityksessä, että Suomen sisäisen turvallisuuden ohjelmassa tulee ottaa huomioon yhteiskunnalle elintärkeiden toimijoiden ja toimintojen turvaaminen sekä ihmisten sosiaalisen turvallisuuden lisääminen. Turvallisuusalalla on mahdollisuus luoda koko maata tukevia alueellisia klustereita. Pirkanmaalla näyttäisi tarjoutuvan tähän parhaat edellytykset, sillä maakunnassa on yli 30 turvallisuusalan sekä julkista että yksityistä toimijaa, jotka voivat kehittää turvallisuusalaa.

Lähtötilanne kyseiselle esiselvityshankkeelle on, ettei Pirkanmaalla ole tällä hetkellä turvallisuusklusteria. Läheisesti toisiinsa sijoittuva turvallisuusalan toimijoiden joukko kuitenkin antaa lähtökohtia alueelliselle turvallisuusklusterille. Klusterin ydintoimijoiden uskotaan saavan toiminnasta synergiaetuja omaan toimintaansa. Yhteistyön ja systemaattisen tutkimus- ja kehitystyön kautta voidaan löytää uusia ratkaisuja, kuten turvallisuusalan uusia toimintakonsepteja sekä tuottaa niihin tarvittavia teknisiä, organisatorisia ja muita sovelluksia. Näihin kehitysopeeraatioihin liittyy myös tutkimus- ja kehitystyötä ja sen tuloksena syntyvää liiketoimintaa ja työllisyyttä. Mikäli Pirkanmaan kaltainen kasvava ja moderni alue pystyy osoittamaan lähtökohdانا olevan konseptin ja sen takana olevan ajattelun toimivuuden, on sillä ratkaisevaa merkitystä alan yrityksille ja tutkimustahoille. (Hämäläinen, 2011.)

Kokouksessa oltiin yleisesti sitä mieltä, että turvallisuusteeman ympärille ryhmittyy Pirkanmaalla poikkeuksellisen laaja toimijajoukko ja yhteistyön kehittämisenä on mahdollisuuksia. Turvallisuusklusterin käynnistämiseksi katsottiin olevan maakunnalliset edellytykset. Halme ehdotti kolmen kuukauden mittaista Pirkanmaan liiton rahoittamaa esiselvitystä klusterin kokoonpanon, temaattisen sisällön ja toimintamahdollisuuksien kartoittamiseksi. Poliisiammattikorkeakoulun rehtori Kimmo Himberg lupasi osoittaa selvitykselle tekijän. Esiselvityksen tekijäksi valittiin komisario Jouni Perttula. Työtä ohjasi ohjausryhmä johon kuuluvat:

- Elinkeinoelämän keskusliitto: aluetoimiston johtaja Peer Haataja
- Pirkanmaan pelastuslaitos: pelastuspäällikkö Seppo Männikkö
- Pirkanmaan poliisilaitos: poliisipäällikkö Aapo Nuotio
- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri: turvallisuuspäällikkö Anna Tamminen

- Poliisiammattikorkeakoulu: hallintojohtaja Timo Rajala
- Puolustusvoimien teknillinen tutkimuskeskus: johtaja Mika Hyytiäinen
- Tampereen kaupunki: turvallisuuspäällikkö Sampsa Hakulinen
- Tampereen teknillinen yliopisto: professori Jouni Kivistö-Rahnasto
- Tampereen yliopisto: yliassistentti Sirpa Virta
- Pirkanmaan liitto: suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, puheenjohtaja
- Ohjausryhmän sihteerinä toimi esiselvityksen tekijä komisario Jouni Perttula

Esiselvityshanke toteutettiin Poliisiammattikorkeakoulussa 15.9–15.12.2011. Ensimmäisen vaiheen haastattelukierros tehtiin hankkeessa ydintoimijoiksi nähdylle tahoille syys–lokakuun aikana. Haastatteluiden yhteenvedot lähetettiin ohjausryhmälle. Selvityksen suuntaamista helpotti säännölliset ohjausryhmän ja tutkimusryhmän kokoukset, joissa ideoitiin mahdollisia toimintamalleja ja käytiin läpi jo esiin tulleita mahdollisuuksia ja ideoita. Ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa, 28.10 ja 1.12.

Raportti rakentuu siten, että johdantoluvun jälkeen määritellään turvallisuutta käsitteenä ja esitellään keskeiset turvallisuustyön kansalliset strategiat, joilla on tärkeä merkitys klusteritoiminnan suuntaamisessa. Klusteritoiminnan yhtenä keskeisenä kysymyksenä katsottiin olevan se, miten saamme strategiat käytännön toiminnaksi Pirkanmaalla. Luvussa kolme esitellään esiselvityksen tarkoitus ja tavoitteet. Yhteiskunnan muutoksen vuoksi turvallisuusalan yhteistoiminnalle nähdään olevan entistä suurempaa tarvetta. Luvussa esitellään myös turvallisuuden toimijatahoja niin Pirkanmaalla kuin koko Suomessa, sekä pohditaan turvallisuusalan yhteistyön edellytyksiä. Luvussa neljä käsitellään esiselvitysvaiheen toteutukseen liittyviä asioita ja luvun viisi ensimmäisessä alaluvussa kuvataan esiselvitysvaiheen tulokset. Esiselvitystyö jäsenyi kahteen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe koostui ydinjoukon haastatteluista. Toinen vaihe tuotti ohjausryhmän ensimmäisessä kokouksessa tekemien linjausten ja työn aikana koottujen havaintojen pohjalta muodostetun luonnoksen turvallisuusalan klusterikokonaisuudesta Pirkanmaalla, joka on esitelty viidennen kappaleen toisessa alaluvussa. Lukuun kuusi on tehty yhteenveto esiselvityksen tuloksista ja arvio sen onnistumisesta.

2 TURVALLISUUSKLUSTERIN LÄHTÖKOHTIA

2.1 Turvallisuus kokemuksena ja käsitteenä

2.1.1 Turvallisuus kokemuksena – objektiivinen ja subjektiivinen turvallisuus

Turvallisuuden voidaan katsoa olevan kaiken inhimillisen organisoitumisen ja yhteistyön peruste ja seuraus. Ihmiset ovat tehneet kautta aikojen yhteistyötä, muodostaneet liittoumia ja organisoituneet elämän säilyttämisen varmistamiseksi. Kaupunki muureineen, valtio ja yhteiskunta ovat näitä organisoitumisen muotoja. Laki ja oikeus, poliisi ja armeija, vakuutus ja sosiaaliturva ovat perinteisiä keinoja. Laajasti ja yleisellä tasolla tarkasteltuna turvallisuushallinto ja turvallisuuden hallinta sopivat hyvin niin valtion ulkoisen turvallisuuden ja puolustuksen kuin sisäisen turvallisuuden ja lainvalvonnankin tutkimuksen käsitteistöön ja terminologiaan. (Virta 2011, 7.)

Ihmisten kokema turvallisuus koostuu sekä objektiivisesta että subjektiivisesta turvallisuudesta. Objektiivinen turvallisuus tarkoittaa turvallisuustilannetta, ja sen tilasta kertovat pääasiassa tilastot. Subjektiivinen turvallisuus on ihmisen tunne turvallisuudesta. Hyvä turvallisuus edellyttää sitä, että sekä objektiivinen että subjektiivinen turvallisuus ovat hyvällä tasolla ja tasapainossa toisiinsa nähden. Haasteena on se, että turvallisuuden tunne voi olla heikko, vaikka turvallisuustilanne olisi tilastojen mukaan hyvä. Ikääntyneen väestön määrän kasvu korostaa turvallisuuden tunteen merkitystä, sillä ikääntyneet kokevat usein enemmän turvattomuutta kuin nuoremmat. (Sisäisen turvallisuuden ohjelman väliraportti 2011, 8.)

Härkönen (2007, 61–62) on tutkinut Kouvolan seudun asukkaiden kokemaa turvallisuutta. Härkönen toteaa, että turvallisuus on objektiivisen ja subjektiivisen käsityksen lisäksi myös kontekstisidonnainen käsite. Osa vastaajista koki turvallisuuden ja turvattomuuden tunteen olevan kiinteässä yhteydessä mikroympäristöön, ihmissuhteisiin, omaan elämään ja asuinympäristöön. Toiset vastaajat puolestaan liittivät käsitteen laajempaan kontekstiin. Globaalit tai fyysisesti kaukana olevat tapahtumat – esimerkiksi nälänhätä – vaikuttivat ratkaisevasti heidän käsityksiinsä turvallisuudesta tai turvatto-

muudesta. Härkösen mielestä onkin mielenkiintoista pohtia, millainen vaikutus medialla on turvattomuuden kokemiseen.

Turvallisuus on yksi ihmisen peruspyrkimyksistä. Abraham Maslow esittelee tarvehierarkiamallissaan turvallisuuden yhtenä perustarpeena, jonka tyydytys on ihmisen hyvinvoinnin perusta. Nykyaikainen oikeudenmukaisuusajattelu korostaakin turvallisuutta ihmisoikeutena. Turvallisuus on keskeinen inhimillinen ja sosiaalinen arvo, joka merkitsee varmuutta ja vaarattomuutta. Erilaisten vaarojen, kuten tapaturmien, onnettomuuksien, väkivallan ja rikollisuuden poissaolo on arvo. Arvona turvallisuus merkitsee muun muassa luotettavuutta ja levollisuutta. Yksilön tasolla se on esimerkiksi perheen turvallisuutta ja yhteiskunnan tasolla kansallista turvallisuutta. (Niemelä & Lahikainen 2000, 21–22.)

Turvattomuuteen liittyviä käsitteitä ovat esimerkiksi riski, vaara, uhka ja pelko. Riskien hallinnalla pyritään vähentämään jo olemassa olevaa turvattomuutta sekä ennakoimaan tulevaisuutta siten, että siitä muodostuu mahdollisimman turvallinen. Turvallinen yhteiskunta on sellainen, jossa ihmisten riski joutua onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten tai väkivallan uhriksi on pieni, ja jossa kansalaisten vapaus- ja turvallisuus oikeudet toteutuvat. Tämänkaltaista turvallisuusajattelua on alettu tiedostaa yhä laajemmin. (Niemelä & Lahikainen 2000, 23–26.)

Turvallisuus on tunne ja tila, jossa riskit hallitaan mahdollisimman hyvin. Turvallisuus on siksi myös faktaa, kuten esimerkiksi tietoa todennäköisyyksistä ja asioiden välisistä yhteyksistä, joita on tutkittu tieteellisin menetelmin tai yksinkertaisimmillaan muodostettu arjen kokemuksista. Riskienhallintaa ja turvallisuutta tarvitaan huonoina aikoina hyviä aikoja enemmän. (Pisto 2011, 3.)

Ihmiset ovat aina tehneet yhteistyötä ja organisoituneet turvallisuuden vuoksi. Nämä organisaatiot ja käytännöt tuottavat turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. (Virta 2011, 9.)

2.1.2 Turvallisuus käsitteenä – Security ja Safety

Security -käsitteellä tarkoitetaan näkyviä turvallisuustoimia, kuten vartiointia, rakenteellisia ja teknisiä turvallisuusjärjestelyjä. Security yhdistetään yleensä omaisuuden, tiedon ja toiminnan turvallisuuteen ja tahallisten ei-toivottavien tekojen torjuntaan. Ei-toivottavia tapahtumia ovat esimerkiksi varkaudet, väärinkäytökset, vahingonteot ja tunkeutumiset. (Tikkanen ym. 2008, 16.) Laajemmin määriteltynä security- termi tarkoittaa yhteiskunnan turvallisuutta (Hyytiäinen 2011, 4).

Safety -käsite tarkoittaa yksilöiden ja ympäristön turvaamista. Siihen liittyviä toimia voivat olla esimerkiksi suojavälineiden käyttö, ohjeistaminen, koulutus, harjoittelu ja muut yksilöiden käyttäytymiseen ja toimintaan vaikuttavat keinot. Safetyllä tarkoitetaan useimmiten tahattomasti aiheutuvien ei-toivottavien tapahtumien torjuntaa, kuten esimerkiksi tapaturmien, tulipalojen ja onnettomuuksien torjuntaa. (Tikkanen ym. 2008, 16.) Safetyllä tarkoitetaan securityyn kytkeytyvää arjen turvallisuutta (Hyytiäinen 2011, 4).

Yritysten ja julkisyhteisöjen turvallisuudesta käytetään yhteistä nimitystä yritysturvallisuus, joka sisältää molemmat (security ja safety) turvallisuusnäkökulmat. (Tikkanen ym. 2008, 16.) Yritysturvallisuudella pyritään eliminoimaan erilaisia hallitsemattomia turvallisuusriskejä, kuten työtapaturmia, ennakoimattomia vahinkoja, tuotannon sujuvuuteen liittyviä ongelmia, ympäristövahinkoja tai liikesalaisuuksien vuotamista. Yritysturvallisuuden tavoitteiksi voidaan nähdä myös esimerkiksi työtyytyväisyyden lisääminen, sekä tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen.

2.1.3 Turvallisuusklusteri

Turvallisuusklusterilla tarkoitetaan tämän selvityksen yhteydessä maantieteellisesti toisiinsa läheisesti sijoittuvaa turvallisuuden toimijoiden joukkoa sekä näiden keskinäisen yhteistoiminnan järjestymistä. Yleisemmän määritelmän mukaan klusteri on toisiinsa kytkeytyneiden yritysten ja yhteisöjen yhteenliittymä joillakin tietyillä osa-alueilla. Suomessa klusterilla tarkoitetaan usein eri toimialoilla toimivien yritysten keskinäistä vuorovaikutusta, joka tuottaa selvästi osoitettavaa hyötyä. (Virtanen & Hernesniemi 2005, 3.)

Hyvin toimivia klustereita yhdistävät (Timonen, Antikainen & Pulkkinen 2008, 7)

1. jaettu selkeä idea tai missio
2. selkeä rooli ja tehtävät
3. näyttö tuloksista
4. jatkuva ja aktiivinen viestintä ja
5. aktiivinen toiminnasta vastaava toimija.

Klusterin rooli turvallisuusallalla, ja tässä tapauksessa erityisesti Pirkanmaalla, on luoda osaamista ja toimintakapasiteettia maakuntaan. Keski-Suomen turvallisuusklusterin hankeraportin (2011, 4) mukaan laaja-alainen ja monikerroksisten ketjujen kokonaisuus muodostaa maakuntaan syvälle juurtuneen verkoston, joka lisää turvallisuusalan ennakoitavuutta ja luottamusta.

2.1.4 Innovointi, tuotteistaminen ja konseptointi

Innovoinnilla tarkoitetaan usein ideaa, käytäntöä, esineellistä tai menetelmällistä ratkaisua, jonka potentiaaliset omaksujat näkevät ja käsittävät uudeksi. Innovaatiotoimintaan liittyy erottamattomasti myös epävarmuus. Innovaatioprosessi on uudenlaisten yhdistelmien tuottamisen prosessi, hakemamme ei ole täysin ennalta tiedossa. Uusi ratkaisu kehittyy prosessin ja toiminnan aikana, ja osana toimintaa. Välituloksia voidaan havainnoida jo prosessin aikana, mutta epävarmuuteen liittyvät haasteet on ratkaistu vasta sitten, kun uudenlainen tai vaihtoehtoinen ratkaisu on keksitty. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että uusi ratkaisu voi olla yllättävä myös kehittäjälle itselleen. (Koivisto ym. 2011, 18–28.)

Innovaatioprosessien ongelma ei siis ole niinkään epävarmuus ja tiedon puute. Organisaatiot ja yritykset ovat tulevaisuuden ennalta arvaamattomuuden ja epävarmuuden suhteen samassa asemassa. Tekemällä oppiminen, käyttämällä oppiminen ja vuorovaikutuksessa oppiminen ovat hyviä keinoja epävarmuuden vähentämiseksi. Ongelmaksi ja pullonkaulaksi voi sen sijaan muodostua oppimisen hitaus. Keksinnöistä ja innovaatioista on vaikea sanoa mitään konkreettista, ennen kuin ratkaisut ovat keksitty ja otettu käyttöön. Keksimisen ja käyttöönoton jälkeen niistä riittää puhumista. (Koivisto ym. 2011, 18–28.) Tässä esiselvitystyössä on edetty Koivistoa mukailien, tekemisen ja vuorovaikutuksessa oppimisen kautta. Tulokset ovat syntyneet prosessin ja toiminnan aikana. Seuraava vaihe on ottaa tulokset käyttöön.

Tuotteistamisen tarkoitus on standardoida palveluita ja tehdä niistä helposti hahmotettavia, helposti ostettavia ja helposti myytäviä. (Tikkanen ym. 2008, 213–214). Hyytiäinen näkee, että turvallisuusklusterihankkeen osalta konseptiperusteisuus tarkoittaa sitä, että palvelut, tuotteet ja ratkaisut kiinnitetään malliin, joka tuottaa turvallisuuden tunteen. Pitkällä tähtäimellä konseptien tulee kuitenkin muodostaa turvallisuusklusterin liiketoiminnallisen ytimen. Konseptikehitys synnyttää positiivisen pyörteen sen aikaansaamasta soveltamisesta, toiminnasta, palveluista ja tuotteista takaisinkytkentöineen. Toimiakseen konseptikehitys vaatii pienen ryhmän, jossa on edustettuna laajasti erilaista osaamista turvallisuusosalta. (Hyytiäinen 2011, 4–5.)

Keskeisiä edellytyksiä konseptikehitykselle on, että (Hyytiäinen 2011, 4–5.):

1. Toimijat tunnistetaan ja heille annetaan vapaus innovaatioihin nykyisten kehyksien ja määräyksien rajoja rikkoen (mandaatti).
2. Konseptit osataan laatia, kuvata ja tuotteistaa oikein. Näin muodostuu pohja liiketoiminnalle (osaaminen).
3. Konseptit pystytään testaamaan nopeasti ja uskottavasti. (Hyytiäinen 2011, 4–5.)

Kaiken konseptoinnin lähtökohtana tulee kuitenkin olla se, että konseptoidut tuotteet ovat hyödynnettävissä.

2.2 Turvallisuustyön kansalliset strategiat

Pirkanmaan turvallisuuskluusterin toiminnalle voidaan hakea perustaa ja suunnata keskeisistä valtakunnallisista turvallisuusstrategioista, joita ovat Sisäisen turvallisuuden ohjelma, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia ja Arjen turvaa yhteistyöllä – raportti.

2.2.1 Sisäisen turvallisuuden ohjelma

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa (2008) on listattu keskeisiä sisäisen turvallisuuden haasteita:

- Syrjäytyminen
- Tapaturmien määrä
- Väestöryhmien väliset suhteet
- Väkivalta
- Suuronnettomuudet
- Yhteiskunnan haavoittuvuus
- Rajat ylittävä rikollisuus
- Tietoverkkorikollisuus
- Terrorismi ja väkivaltainen radikalisoituminen

Sisäisen turvallisuuden ohjelma on hallituksen periaatepäätös, jossa määritetään poikkihallinnollisesti sisäisen turvallisuuden kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet. Sisäisen turvallisuuden ohjelman taustalla on ollut tarve luoda aiempaa kiinteämpi yhteys ennalta ehkäisevien ja korjaavien toimien välille. Rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia ennalta ehkäisevä toiminta ovat laajasti eri toimijoiden vastuulla. Ennalta ehkäisevästä toiminnasta ja varsinaisen tilanteen aikaisesta toiminnasta vastaa lähes pääsääntöisesti eri organisaatiot. Yhteistyö eri viranomaisten välillä ja järjestöjen kanssa antaa mahdollisuuden ajoittaa ja sovittaa yhteen ennalta ehkäiseviä toimia niin, että ne vähentävät rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää. Ennalta ehkäisevällä työllä on suuri taloudellinen merkitys, sillä turvallisuusongelmien korjaaminen vaatii paljon rahaa, eikä korjaustoimia aina pystytä tekemään

lainkaan. Sisäisen turvallisuuden ohjelma ulottuu vuoteen 2015 asti. Vuonna 2011 on tehty Sisäisen turvallisuuden ohjelman väliarviointi, jossa kuvataan ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Saarelan (2011) mukaan turvallisuuteen on panostettava:

- Vahinkojen estämiseksi (ihmiset, omaisuus, ympäristö ym.)
- Toiminnan kannalta välttämätöntä turvallisuus kriittisissä kohteissa
- Lainsäädäntö velvoittaa
- Oleellinen osa vastuullista toimintaa
- Järkevää taloudellisesta näkökulmasta
- Tärkeä asia laadun kannalta
- Tukee hyvän turvallisuuskulttuurin kehittymistä
- Liittyy organisaation maineriskin hallintaan

Hän näkee tulevaisuuden kehityssuunniksi ja haasteiksi:

- Teknisten järjestelmien monimutkaistuminen
- Työelämän monimuotoisuuden lisääntyminen, verkostomainen toiminta, muuttuva työvoima
- Globalisaatio
- Terrorismin torjunta
- Uudet riskit
- Turvallisuusalan osittainen hajanaisuus (Safety ja Security)
- Suomi - Euroopan turvallisin maa vuonna 2015 (Sisäisen turvallisuuden ohjelma, 2008)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa, yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa sekä Saarelan esittämissä turvallisuuden haasteissa on paljon ajankohtaisia asioita. Esille tulleita asioita on hyvä pohtia myös alueellisesta näkökulmasta. Mitkä asiat konkretisoituvat ja vaativat toimenpiteitä Pirkanmaalla? Sisäisen turvallisuuden ohjelman kolmannen vaiheen suunnittelu on käynnistynyt syksyllä 2011. Ennakkotietojen mukaan yhtenä keskeisenä tavoitteena on saada ohjelman suunnitelmat konkreettiseksi tekemiseksi aluetasolla. Klusteritoiminnalla voisi olla keskeinen rooli aluetason konkretian aikaansaamisessa.

2.2.2 Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston periaatepäätös vuodelta 2010. Strategian mukaan turvallisuutta on tarkasteltava ja kehitettävä yhä kokonaisvaltaisemmin, poikkihallinnollisemmin ja ottaen huomioon kaikki yhteiskunnan toimijat. Strategian mukaan julkishallinnon (valtio ja kunnat) lisäksi erityisesti elinkeinoelämällä ja järjestöillä on merkittävä rooli turvallisuusstrategisten tehtävien toteutuksessa. Julkisen ja yksityisen sekto-

rin yhteistyö ja sen kehittäminen nähdään välttämättömänä, koska valtaosa turvallisuustehtävien vaatimista voimavaroista on lähtökohtaisesti elinkeinoelämän omistuksessa. Turvallinen ja vakaa yhteiskunta on yrityksille merkittävä kilpailuetu ja viime kädessä toiminnan perusedellytys. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö on entistä tärkeämpää yhteiskunnan turvallisuuden ja siihen liittyvän varautumisen ylläpitämiseksi. Sen täytyy kuitenkin perustua siihen, että elinkeinoelämä tunnistaa yhteistyön edut siihen kohdistettujen resurssien arvoiseksi. Myös järjestöillä on merkittävä rooli sekä käytännön turvallisuuden toteuttamisessa että kriisinsietokyvyn lisäämisessä. Järjestöt tuottavat ja ylläpitävät viranomaistoimintaa täydentäviä resursseja ja asian-tuntijuutta sekä toteuttavat valistusta ja viestintää. (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 3–4, 9–10.)

Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeimmät tehtävät ovat Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen. Sen lisäksi tärkeää on väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen. Strategian tavoitteena on välttää voimavarojen päällekkäisyyttä ja tilanteita, jossa jokin elintärkeiden toimintojen turvaamisessa tarvittava suorituskyky jäisi kehittämättä. (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 3–4, 9–10.)

Strategiassa määritellään

- yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ja niiden tavoitetilat
 - elintärkeitä toimintoja vaarantavat uhkamallit ja mahdolliset häiriötilanteet
 - toimintojen turvaamisen ja jatkuvuuden suunnittelun edellyttämät ministeriöiden strategiset tehtävät
 - häiriötilanteiden hallinnan edellyttämät kriisijohtamisen perusteet
 - strategian toimeenpanon seuranta ja kehittäminen
 - varautumisen ja kriisijohtamisen harjoitteluun liittyvät periaatteet.
- (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 3–4, 9–10).

Strategiassa on määritelty yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, josta yksi on sisäinen turvallisuus. Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisellä ennalta ehkäistään ja torjutaan Suomeen ja sen väestöön kohdistuvia rikoksia, onnettomuuksia ja ympäristövahinkoja tai muita vastaavia häiriöitä ja uhkia, sekä hallitaan niiden seurauksia. Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisen keskiössä on toimivaltaisten viranomaisten operatiivinen toiminta. Tiivis yhteistyö eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kesken kaikilla hallinnon tasoilla tukee tätä työtä. (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 29.)

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian uhkamallit on esitelty liitteessä 2.

2.2.3 Arjen turvaa yhteistyöllä.

Sisäasiainministeriö asetti joulukuussa 2010 työryhmän laatimaan ehdotuksen alueellisen sisäisen turvallisuuden yhteistyön toimintamalliksi. Raportissa todetaan, että kansalaisten yhdenvertaisuuden sekä turvallisuuden ja turvallisuuspalveluiden saatavuuden kannalta on tärkeää, että viranomaisten välinen yhteistyö ja muiden viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyö on järjestetty kaikilla alueilla. Yhteistyön tulisi olla säännöllistä, suunnitelmallista ja avointa. Yhteiskunnan voimavarat tulee kyetä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla parannettaessa arjen turvaa, ehkäistäessä ja torjuttaessa onnettomuuksia ja rikoksia sekä varauduttaessa normaaliolojen ja poikkeusolojen häiriötilanteisiin.

Ehdotuksen mukaan sisäisen turvallisuuden alueellisen yhteistyön keskeiset elementit ovat

- laaja-alainen käsitys turvallisuudesta
- ehkäisevän toiminnan laaja-alaisen yhteistyön tehostaminen
- normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen yhteistyön tehostaminen
- ohjelmien ja strategioiden yhteensovittaminen yhteisiin tavoitteisiin
- avoin verkostoyhteistyö
- paikallisen toiminnan ohjaus ja tuki ja
- turvallisuus- ja hyvinvointimallin vaikuttavuuden arviointi (Arjen turvaa yhteistyöllä 2011, 20).

Arjen turvaa yhteistyöllä raportissa korostetaan alueellisen yhteistyön merkitystä. Tavoite tulisi olla se, etteivät turvallisuustoimijat kilpailisi keskenään, vaan työskentelisivät yhdessä yhteisen päämäärän, arjen turvallisuuden, parantamiseksi.

2.3 Euroopan turvallisuustutkimus ja innovaatiostrategia - ESRIFin havaintoja ja suosituksia

Pirkanmaalla voidaan ottaa oppia myös Eurooppalaisesta turvallisuustutkimus- ja innovaatiostrategiasta. Yksi EU:n tärkeimmistä tavoitteista on suojella ja kehittää oikeuden, vapauden ja turvallisuuden eurooppalaisia arvoja. Samalla pyritään löytämään ratkaisuja yhä monimutkaisemmiksi käyviin turvallisuushaasteisiin. Esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnasta on tullut entistä tärkeämpi osa turvallisuuden ylläpitämistä. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus nivoutuvat entistä lähemmin toisiinsa ja niiden takaaminen edellyttää modernin teknologian tehokasta hyödyntämistä. Siksi on välttämätöntä huolehtia turvallisuustutkimuksen ja kehittämishankkeiden

eettisestä tarkastelusta ja avoimuudesta. Yhtäältä turvallisuuden kehittämisen perustana tulee olla eurooppalaiset arvot, mutta toisaalta turvallisuuteen liittyviä ratkaisuja tarvitaan myös suojaamaan näitä arvoja. Turvallisuuteen liittyviin haasteisiin tarttuminen edellyttää parempaa ymmärrystä turvallisuusriskejä synnyttävistä inhimillisistä ja ympäristöön liittyvistä tekijöistä. Ymmärrys yhdistettynä nykyaikaiseen teknologiaan ja innovatiivisiin ratkaisuihin on olennaisen tärkeää toimivien turvallisuusmallien kehittämisessä.

Jotta ongelmiin pystyttäisiin löytämään parhaiten toimivat ratkaisut, EU piti välttämättömänä saattaa yhteen teollisuuden, julkisen ja yksityissektorin (loppukäyttäjien), tutkimuslaitosten ja yliopistojen sekä kansalaisjärjestöjen ja EU-toimielinten edustajat. Seurauksena perustettiin ESRIF – Euroopan turvallisuustutkimus- ja innovaatiofoorumi – joka on laatinut Euroopan unionille turvallisuustutkimus- ja innovaatiostrategian. (Euroopan turvallisuustutkimus ja -innovaatiostrategia 2009, 2–3.)

Turvallisuuden yhteiskunnallinen ulottuvuus

Turvallisuustutkimusta koskevan lähestymistavan oikeutettuna perustana on näkemys siitä, että turvallisuudessa on ennen kaikkea kyse ihmisistä ja yhteiskunnasta. Ihmiset eivät ole vain hyökkäysten ja turvallisuusuhkien toteuttajia, kohteita ja uhreja, vaan myös pelastajia, päätöksentekijöitä ja vaaratilanteessa toimijoita. Haasteisiin vastaaminen edellyttää, että kaikki turvratkaisut perustuvat vapauden ja oikeuden eurooppalaisiin arvoihin, eettisiin periaatteisiin ja oikeudellisiin vaatimuksiin, jotka tulee ottaa huomioon kaikessa turvallisuusalan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnassa. Näiden aspektien huomioiminen edellyttää seuraavaa:

a) Vahvistetaan oikeudellista ja eettistä ulottuvuutta

Turvatoimenpiteitä ei voi laatia ottamatta huomioon yksilöiden oikeuksia ja vapauksia, sekä kansalaisten yksityisyydensuojan kunnioittamista. Turvatoimenpiteiden on aina oltava oikeutettuja, jotta ne hyväksytään yhteiskunnassa ja niitä voidaan soveltaa oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti. Yksityisyydensuojan vaatimukset tulee ottaa huomioon alusta alkaen uusia turvallisuuteen liittyviä ratkaisuja kehitettäessä.

b) Vahvistetaan yhteiskunnallista ulottuvuutta

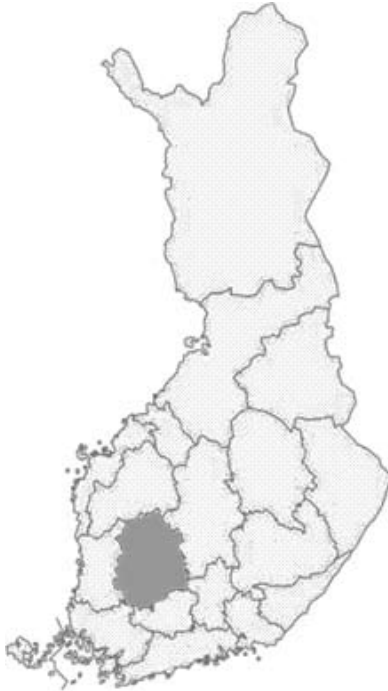
Yhteiskunnallinen ulottuvuus on otettava paremmin huomioon teknologian tehokkuuden näkökulmasta. Yksikään turvateknologia, jonka hyödyntämiseen kansalaiset eivät osallistu ja jota he eivät hyväksy, ei kelpaa pitkän aikavälin turvallisuusratkaisuksi. Tähän lähestymistapaan liittyy turvallisuus-

käsitys, jonka mukaan ehkäisemiseen ja suojeleluun ei pidä keskittyä hinnalla millä hyvänsä. Tärkeää on yhteiskunnan kyky kohdata vaaroja ja välillä menetyksiä, ja toipua niistä. Tällainen ”sietokyky” riippuu kansalaisten vapaan tahdon lisäksi teknisten järjestelmien laadusta ja yritysten ja viranomaisten kyvystä jatkaa toimintaansa. (Euroopan turvallisuustutkimus ja -innovaatiostrategia 2009, 3.)

Euroopan turvallisuusalan kilpailukyvyn parantaminen

Turvallisuusalaan voidaan nähdä sisältyvän perinteinen turvallisuusala, turvallisuuspainotteinen puolustusteollisuus, sekä uudet tulokkaat, eli pääasiassa yritykset, jotka laajentavat olemassa olevan teknologian käyttöä turvallisuussovelluksiin. ESRIF suosittelee, että EU tavoittelisi johtoasemaa turvallisuusmarkkinoilla. Turvallisuusalan kunnianhimoiseen teollisuuspolitiikkaan tulisi investoida nyt, jotta tulevaisuudessa voidaan nauttia innovoinnin ja kasvun tuloksista. Kehittämällä turvallisuusalan kilpailukykyä ja tehokkuutta EU voisi nousta turvallisuusalan johtoasemaan. Keskeisiä kehittämisen keinoja ovat muun muassa markkinoiden hajanaisuuden vähentäminen ja teollisuuspohjan vahvistaminen. (Euroopan turvallisuustutkimus ja -innovaatiostrategia 2009, 4–5.)

2.4 Pirkanmaa alueena

Maakuntakeskus	Tampere
Maakuntajohtaja	Esa Halme
Kokonaispinta-ala	14 468,93 km ² 11:nneksi suurin 2011
maa-ala	12 446 km ²
sisävesiala	2 022,65 km ²
Väkiluku	487923 (31.12.2010)
väestötiheys	39,2 as/km ² (31.12.2010)

Kuvio 1. Kartta (Pirkanmaan liitto, 2011.) Tilastot. (Tilastokeskus 2011).

Pirkanmaan liiton Internet-sivujen mukaan Pirkanmaa on nykyaikainen teollisuuden, kaupan, palvelujen ja koulutuksen keskittymä. Maakunnan kilpailukyvyyn perustana ovat monialainen osaaminen ja sen soveltaminen tieteesä sekä teknologiassa. Tampere on Pohjoismaiden suurin sisämaan keskus ja se kuuluu kolmen Suomen nopeimmin kehittyvän alueen joukkoon. Maakunta on suosittu yritysten sijoittumiskohde ja houkutteleva myös opiskelun, työn- teon, asumisen ja vapaa-ajan kannalta. Pirkanmaan alueen kartta ja kunnat ovat liitteessä 1. (Pirkanmaan liiton kotisivut).

Maakunnan yleiset ominaispiirteet luovat hyvän pohjan turvallisuus- klusterille. Turvallisuusteeman ympärille on muodostunut Pirkanmaalle paljon monialaista osaamista. Hyvin hoidetut turvallisuusasiat ovat omiaan lisäämään maakunnan houkuttelevuutta.

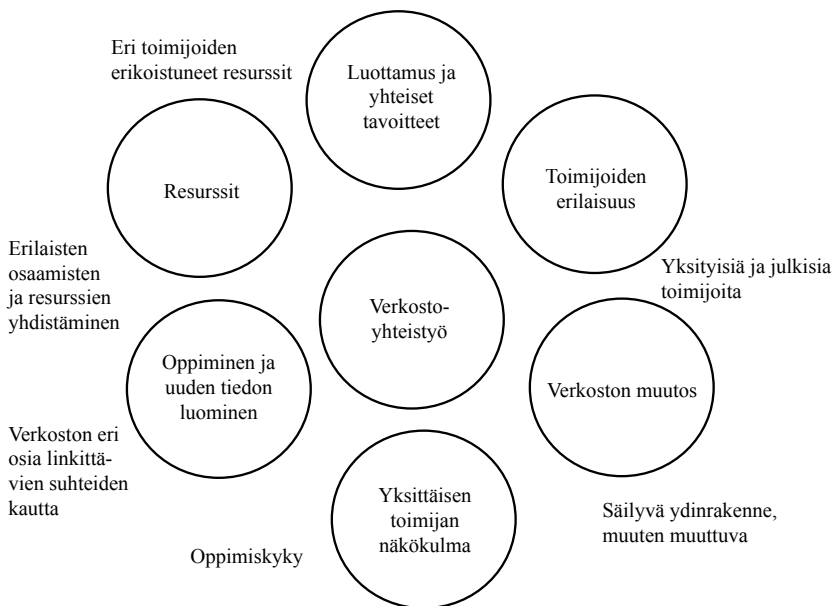
3 TARKOITUS JA TAVOITTEET

3.1 Turvallisuusklusterin toiminnan visio

Pirkanmaalle muodostuu laaja-alaisen turvallisuusyhteistyön kautta omaleimainen, selkeä ja vahva turvallisuusbrändi. Pirkanmaa profiloituu turvallisuuden osajana, tutkijana ja kehittäjänä, sekä turvallisenä ja vetovoimaisena ympäristönä asua, työskennellä ja yrittää.

3.1.1 Yhteistyön edellytykset turvallisuusalalla

Verkottuminen ja suhteiden luominen on turvallisuusalalla erittäin tärkeää. Tarvetta on entistä laajemmalle eri toimijoiden väliselle yhteistyölle ja aktiivisemmalle vuorovaikutukselle eri toimijoiden välillä. Toimijoita pitäisi saada pohtimaan aiempaa enemmän alan kehitystä yhdessä, sillä laajempi tietämys muista toimijoista ja näiden osaamisesta laittaisi tiedon liikkeelle ja kehittäisi pirstaloitunutta alaa yhtenäisemmäksi. Vaihtamalla osaamista ja tietämystä ja vahvistamalla verkostoja pystyttäisiin vähintäänkin kehittämään omaa ydintoimintaa, mutta mahdollisesti myös aikaansaamaan resurssisäästöjä sekä tehostamaan turvallisuuspalveluita. Vaikka yhteistyön tuleekin perustua luonnollisesti vapaaehtoisuuteen, on yhteistyön oltava koordinoitua. Muun muassa tutkimuslaitokset ja korkeakoulut on nähty neutraaleina toimijoina, jotka voisivat koordinoida, ohjata ja ideoida yhteistoimintaa ja johtaa keskustelua. (Palomäki 2011, 77–78.) Palomäki on kuvannut verkostoyhteistyön mallia kuviossa 2.

Kuvio 2. Yhteenveto verkostoyhteistyöstä (Palomäki 2011, 41).

Erilaisten osaamis- ja asiantuntijaverkoston suurin hyöty on oppimisen, tiedon ja resurssien hankinnan ja välityksen sekä erilaisten osaamisten ja resurssien yhdistämisessä. Tiedon kehittymisen ja leviämisen kannalta on tärkeää huomioida verkoston eri osia linkittävät suhteet sekä yksittäisen toimijan kyky arvioida, omaksua ja hyödyntää ulkopuolista tietoa. Verkostot rakentuvat uusista yhteistyösuhteista niin julkisten kuin yksityistenkin toimijoiden välillä. Liiketoimintaverkon näkökulmasta tähtäin on liiketoimintahyödyn tuottamisessa. Päämäärän saavuttaminen vaatii verkoston toimijoiden välistä luottamusta, yhteistä näkemystä ja tavoitteiden asettamista. (Palomäki 2011, 41.)

Turvallisuusalan järjestöklusterin selvityksen mukaan verkostoitumisen tulisi perustua järjestöjen tarpeisiin. Sen lisäksi toiminnalla on oltava tavoitteita ja sisältöä. Sisältö voisi kiteytyä esimerkiksi yhteisellä strategiatyöllä ja siihen liittyvällä verkostoitumissuunnitelmalla. Piston selvityksen mukaan järjestöt ovat halukkaita ottamaan rohkeita askelia uuteen suuntaan. Uhkat ja ongelmat on nähtävä voitettavina haasteina ja tärkeintä onkin keskittyä sisällön rakentamiseen. Tulevaisuudessa ainoa oikea suunta voi olla avoin yhteistyö. (Pisto 2010, 29–30.) Tulevaisuuden haasteet vaativat voimien yhdistämistä, sillä yhteistyön kokonaisuus voi olla enemmän kuin osiensa summa.

Palomäki (2011) näkee, että turvallisuusala tarjoaa huomattavaa potentiaalia, joka tulisi kyetä hyödyntämään myös suomalaisessa turvallisuusalan liiketoiminnassa. Haasteita ovat sektorin hajanaisuus ja yritysten pieni koko. Myös yhteistyössä on havaittu puutteita. Alan yritykset myös panostavat keskimääräistä vähemmän tutkimus- ja kehitystoimintaan. Turvallisuusalan innovaatiotoimintaa pidetään kehittymättömänä ja tuotekehitystä teknologia-lähtöisenä. Alan jakautuminen erillisiin osa-alueisiin hankaloittaa yhteistyötä ja innovaatiotoimintaa.

Alan järjestöt ovat merkittäviä toimijoita, joiden roolia yhdistävänä foorumina tulee vahvistaa entisestään. Myös tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen roolia turvallisuusosalalla tulee kehittää. Tukirakenteiden muodostamisessa pitää huomioida erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tarpeet. Tärkeimmiksi turvallisuuden asiakastarpeiksi havaittiin erilaiset kuljetus- ja logistiikka-alan sekä ympäristön ja infrastruktuurin suojaamiseen liittyvät turvallisuusratkaisut, kotiin ja asumiseen liittyvät toiminnot, terveydenhuoltoon ja hoiva-alaan sekä tietoturvaan liittyvät tarpeet. Asiakastarpeisiin liittyvä keskeinen huomio oli se, että turvallisuustuotteet ja -palvelut halutaan yhä useammin kokonaisratkaisuna. (Palomäki 2011, 3–4.)

Asiakastarpeiden tunnistaminen ja ymmärtäminen on erittäin tärkeää uusien liiketoimintamahdollisuuksien synnyttämisessä. Asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden parempi tunnistaminen kehittää alan innovatiivisuutta ja antaa uusia mahdollisuuksia. Asiakastarpeisiin vastaaminen edellyttää uusia osaamisyhdistelmiä ja verkostoja. Alalla on nähty tarve yhteiseen konseptikehitykseen, johon myös tutkimuslaitokset ja korkeakoulut voivat osallistua. Eri tahojen yhteen saattamisen lisäksi tarve yhteiselle alan ja sen tulevaisuuden pohdinnalle on nähty nousevan esiin. Työpajojen kaltaisilla, alan asiantuntijoille kohdistetuilla, tilaisuuksilla voidaan lisätä toimijoiden keskinäistä tietoisuutta sekä lisätä yhteistyömahdollisuuksia. Turvallisuusosalalla kehittyminen tapahtuu paljolti sovelluskehittämisen kautta. (Palomäki 2011, 100–101.)

Saarela (2011, 8) näkee turvallisuuden kehittämisen vahvuuksiksi Suomessa seuraavat:

- Pitkät tutkimusperinteet
- Aktiiviset toimijat
- Rahoittajatahot
- Hyvät suhteet ja luottamus (yritykset, asiantuntija- ym. tahot)
- Kanssakäymistä ja vakiintuneita yhteistyömuotoja eri tahojen välillä
- Monipuoliset valtakunnalliset tiedonkeruu- ja seurantajärjestelmät (tutkijoilla pääsy tiedon lähteelle)

3.1.2 Tulevaisuuden asiakastarpeet

Palomäki (2011, 70–71) nostaa esiin muun muassa seuraavia tulevaisuuden asiakastarpeiden kokonaisuuksia:

Kuljetusten suojaaminen

- RFID-ratkaisut (radiotaajuinen etätunnistus) ja niiden standardointi
- Kotiautomaatio ja kodinturva
- Ikääntyville tarjottavat kodinturvatuotteet ja -palvelut
- Toiminnan, ympäristön ja infrastruktuurin suojaaminen
- Ympäristöriskosten esto, perusinfrastruktuurin suojaus, yhteiskuntasuunnittelu, jatkuvuudenhallinta
- Uudenlaiset vakuutus tuotteet
- Kriisinhallinta, rajavalvonta

Terveystieteiden huoltoon liittyvät tarpeet

- Hoivarobotit, teollisuuslaitoksissa tapahtuva työntekijän terveydentilan seuraaminen
- Terveystieteiden edistämiseen liittyvät palvelut ja tuotteet
- Sähköinen asiointi ja uudenlaiset vakuutus tuotteet

Muut

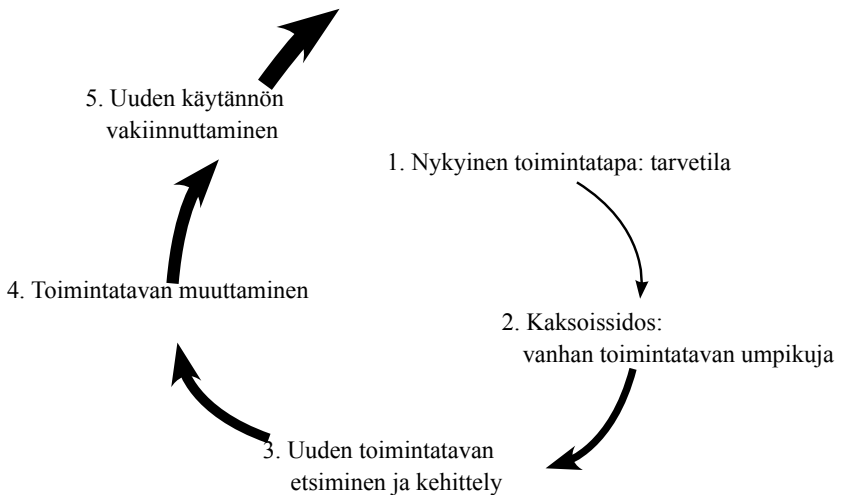
- Teollisuusvakoilun estäminen
- Turvallisuustietopalvelu, josta eri tahot saisivat turvatiedon keskitetysti
- Kasvava tietotekninen suojaustarve, tietoverkkojen suojaus, tietoturvallisuuskoulutus
- Jäljitys-, paikkatieto- ja seurantaratkaisut
- Integroidut ratkaisut, teknologian ja eri toimintojen yhteensovittaminen
- Etätyöratkaisut
- Alihankintaketjun valvontaratkaisut

VTT on tutkinut turvallisuusalan liiketoiminnan kasvualueita ja -mahdollisuuksia Suomessa. Raportissa (Kupi ym. 2010) muun muassa todetaan, että potentiaalisten liiketoimintaryhmien tai klusterin tulisi muodostua asiakaslähtöisesti eikä teknologiaperusteisesti. Asiakastarpeiden tuntemus onkin klusterin muodostamisessa erittäin tärkeää.

3.1.3 Muutosten näkökulma

Virkkusen (2011) mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa on meneillään syväisiä väestörakenteen, talouden ja teknologian muutoksia. Muutos luo tarpeita, joihin ei pystytä vastaamaan vakiintuneilla toimintatavoilla tai vähäisillä muutoksilla. On löydettävä kokonaan uusia tapoja hahmottaa tarpeet, joihin nykyisellä toiminnalla vastataan. Yksittäisten parannusten sijasta on uudistettava koko toiminnan toteuttamisen idea ja käsite, toisin sanoen toimintakonsepti. Toimintakonseptin muutos on pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka käynnistyy toiminnan kohteena olevien tarpeiden ja toiminnan taloudellisten ehtojen kasautuvista muutoksista. Muutos käynnistyy, kun toiminnan piirissä syntyy tai löydetään uusi toimintatavan idea tai esimerkki, joka näyttää ratkaisevan ristiriitatilanteen. (Mt.1.)

Tällainen uusi ratkaisu voi syntyä monin eri tavoin, kuten esimerkiksi kehittämishankkeen tuloksena. Sovellettaessa uutta toimintaa käytäntöön törmätään usein vanhoihin ajatusmalleihin, käytäntöihin ja välineisiin. Uuden ja vanhan mallin ristiriitoihin onkin löydettävä ratkaisu kehittämällä uutta ja muuttamalla vanhaa. (Virkkunen 2011, 1.)

Kuvio 3. Ekspansivisen oppimisen kehä. (Engeström, 1995)

Edellä kuvatun kaltaisen toimintakonseptin muutos kestää yleensä vuosia, eikä sen edetessä ole aina välttämättä selkeää kuvaa siitä, mihin prosessi lopulta johtaa. Toimintakonseptin muutoksen eri vaiheissa oppimisen haasteet ja mahdollisuudet vaihtelevat. Oppimisen painopiste siirtyy asteittain ongelmien tunnistamisesta ja määrittelystä ratkaisujen tuottamiseen ja soveltamiseen. (Virkkunen 2011, 2.)

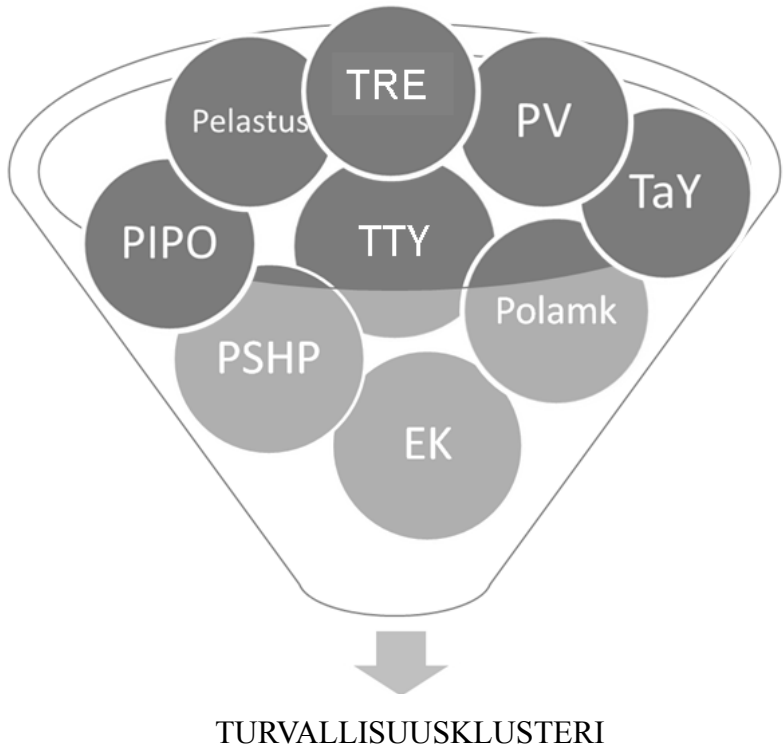
Yhteiskunnallisiin tarpeisiin vastaavat tuotteet, palvelut ja hallinnolliset päätökset syntyvät nykyisin lähes poikkeuksetta monen henkilön keskinäiseen työnjakoon ja yhteistoimintaan perustuvan toiminnan tuloksena. Kohdeena on tietyn tarpeen tyydyttävä tuotos, mitä toiminnassa muovataan tavalla tai toisella. Varsinainen toiminta toteutuu yksilöiden tai ryhmien määrätietoisena, aikaan ja paikkaan sidottuja tavoitteita toteuttavien tekojen kautta. Teon toteuttaminen ja tavoitteen saavuttaminen edellyttävät erilaisia käytännön operaatioiden sarjaa. Taidon karttuessa teot ja niitä toteuttavat operaatiot kattavat vähitellen yhä laajempia kokonaisuuksia. Kun toiminnan kohde ja toimintakonsepti muuttuvat, muuttuvat myös teot ja operaatiot, joilla toimintaa toteutetaan. Toiminnan muutos ei toteudu, elleivät sitä toteuttavat tahot opi tekemään uudenlaisia tekoja. Esimerkiksi organisaation johto voi luoda uudet säännöt, mutta vasta toimintaa käytännössä toteuttavat henkilöt voivat kehittää uuden teon, joka vastaa annettuja uusia sääntöjä ja hyödyntää tehokkaasti uusia välineitä. Uuden toimintakonseptin tyypiteon kehittäminen on siksi hyvin tärkeä osa uuden toimintakonseptin luomisesta. (Virkkunen 2011, 5–6.)

Työelämässä kohdataan entistä useammin merkittäviä uusia haasteita, joihin ei pystytä vastaamaan perinteisillä toimintatavoilla ja käytettävissä olevilla välineillä. Tästä syystä on kehitettävä uusia vaikuttamisen tapoja tai välineitä. Uusiin haasteisiin ei ole kenelläkään täysin valmiita vastauksia. Ennalta tuntemattomiin haasteisiin vastaaminen edellyttää perinteisten ammatillisten ja institutionaalisten rajojen ylittävää tietoa toiminnan haasteista, uusia käsitteitä ja teorioita sekä uusien välineiden ja toimintatapojen kokeilevaa kehittämistä. Yksi haaste on saattaa teoria, tutkimus, koulutus ja käytännöllinen toiminta rakentamaan keskinäiseen vuorovaikutukseen (Virkkunen 2011, 8).

3.2 Turvallisuusalan toimijatahot Pirkanmaalla

Pirkanmaalle on keskittynyt laaja, kattava ja korkeatasoinen turvallisuustoimijoiden joukko. Esiselvitysvaiheeseen ei ollut mahdollisuutta kutsua mukaan kaikkia turvallisuustoimijoita. Kuviossa on esitetty esiselvitysvaiheessa mukana olleet ydintoimijat. Ydintoimijoiden joukkoa on tarkoitus laajentaa varsinaisen hankkeen käynnistyessä. Pirkanmaan turvallisuustoimijoita on

kuvattu laajemmin erillisessä, Pirkanmaan turvallisuustoimijoita, luettelossa (luettelo saatavissa sähköpostitse Jouni Perttulalta, jouni.perttula@poliisi.fi).

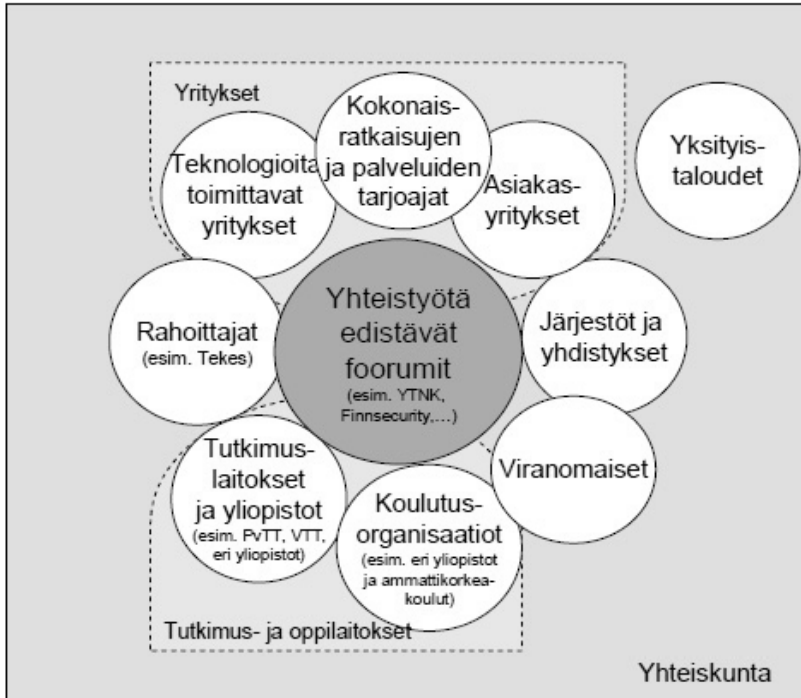

Kuvio 4. Turvallisuusklusterin ydintoimijat.

Kaavion lyhenteiden selitykset:

Pelastus = Pirkanmaan pelastuslaitos	TTY = Tampereen teknillinen yliopisto
PV = Puolustusvoimat	PSHP = Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
TaY = Tampereen yliopisto	Polamk = Poliisiammattikorkeakoulu
PIPO = Pirkanmaan poliisilaitos	EK = Elinkeinoelämän keskusliitto
TRE = Tampereen kaupunki	

Kupi ym. (2011) ovat hahmottaneet turvallisuuden toimijatahoja Suomessa seuraavasti:

Kuvio 5. Turvallisuusalan toimijatahot Suomessa.

Valtakunnallisesti turvallisuusalan keskeisiä toimijoita ovat perusturvallisuuden takaavat valtionhallinto ja kunnat. Elinkeinoelämä ja yritykset huolehtivat omasta ja työntekijöidensä turvallisuudesta sekä tuottavat palveluita markkinoille. Tärkeitä toimijoita ovat myös erilaiset järjestöt, yhdistykset ja muut sidosryhmät. Turvallisuusalaa kehittäviin toimijoihin voidaan lukea myös tutkimuslaitokset ja koulutusorganisaatiot. Turvallisuusalaan voidaan liittää myös kaikki sellaiset yritykset, jotka kokevat toimivansa turvallisuus- alalla ja joiden strategiana on myydä tuotteitaan, palvelujaan ja ratkaisujaan turvallisuusarvoon vedoten. (Kupi ym. 2010, 18–19.)

3.2.1 Tutkimus

Kansallisen turvallisuustutkimuksen strategiassa (2009, 13) määritellään tavoitetilä, jonka mukaan Suomessa tehdään koordinoitua ja vaikuttavaa turvallisuustutkimusta, joka tukee turvallisuuteen liittyviä toimia ja päätök-

sentekoa ja jonka avulla hallinnonalat lisäävät tietopääomaansa ja edistävät yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Tavoitetilan saavuttaminen edellyttää monia eritasoisia toimenpiteitä. Haasteena on tutkimuksen ja kysyntäpuolen (viranomaiset) että tarjontapuolen (tutkimus) hajanaisuus ja koordinoitirakenteiden puuttuminen. Tavoitetilan mukainen vaikuttava turvallisuustutkimus:

- Vastaa tunnistettuihin tutkimustarpeisiin ja tuottaa tietoa valtionhallinnon käyttöön
- On käytännönläheistä ja ongelmalähtöistä perustutkimusta, soveltaa tutkimusta selvityksiä sekä kokeilu- ja harjoitustoimintaa
- Tehostaa viranomaisten yhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti
- On tulevaisuusorientoitunutta ja kehittää ennakoinnin menetelmiä
- Tukee tutkimuslaitosten, yliopistojen, korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn kehittymistä ja edistää näiden kansainvälistä yhteistyötä
- Edistää kansalaisten kokonaisturvallisuutta
- On mitattavissa

Vaikka turvallisuusala on tunnistettu voimakkaasti kasvavaksi alaksi, alan kiinnostavuus ei näy vielä tutkimuspuolella. Esimerkiksi turvallisuusalan liiketoimintaan liittyvää kirjallisuutta on tarjolla hyvin vähän. Turvallisuusalan kirjallisuudessa security -verkostoja käsitellään lähinnä valtioiden järjestyksen ylläpidon, hallinnon ja rikollisuuden näkökulmasta. Tutkimuksen tarve olisikin juuri alan verkostoyhteistyön ja kumppanuuksien sekä innovoinnin ja innovaatioverkoston toiminnassa. Koska asiakkaat ovat tyypillisesti viranomaisia ja suuria yrityksiä, olennaista olisi tarkastella turvallisuusalaa *business to business* –markkinoiden näkökulmasta sekä myös yksittäisten toimijoiden, kuten yritysten näkökulmasta. (Palomäki 2011, 101–102.)

Turvallisuuteen liittyvää tutkimusta on tehty esimerkiksi Tampereen yliopistolla ja Tampereen teknillisellä yliopistolla jo vuosia. Esimerkkinä voisi mainita poliisin ja sen sidosryhmien välisen yhteistyön tutkimuksen. Laaja-alaiselle ja kokoavalle kartoittamiselle on kuitenkin tarvetta.

3.2.2 Teknologia

Teknologia ei voi yksin varmistaa turvallisuutta, mutta turvallisuus ilman teknologian tukea on mahdotonta. (EU:n strategia)
--

Korkean teknologian turvallisuustuotteiden kysynnän kasvu on yleistä talouskehitystä nopeampaa. Potentiaalia on myös kokonaisjärjestelmissä ja niihin kytkeytyvässä palveluliiketoiminnassa. Turvallisuustuotteiden ja -palveluiden arvon arvellaan olevan maailmanlaajuisesti jo 120–140 miljardia euroa. Suomen osuus tästä ”potista” on noin miljardi euroa. Markkinat kasvavat länsimaissa vuosittain noin seitsemän prosenttia, Venäjällä jopa 20–25 prosenttia. Turvallisuusala kasvaa nykyisestä talouden tilanteesta huolimatta. Nykypäivän turvallisuusuhat, kuten terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus, tietoturvallisuus, suuronnettomuudet ja poikkeukselliset sääilmiöt vaikuttavat toteutuessaan yhä laajemmalle alueelle ja riskien ennalta ehkäisemisen merkitys kasvaa samalla. (Palomäki 2011, 11.)

Suurien ja edelleen kasvavien markkinoiden hyödyntämiseksi tarvitaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä ja verkottuneita innovaatioklustereita. EU:n puiteohjelman turvallisuus-osaan linkittyvällä Tekesin turvallisuusteknologi-ohjelmalla tavoitellaan yritysten, tutkijoiden ja alan julkisten toimijoiden yhteistyön edistämistä sekä turvallisuusteknologiatoimijoiden osaamisen hyödyntämisen lisäämistä. Ohjelmalla pyritään siis verkottamaan eri osaamista ja myös tuomaan turvallisuusosalalle muualta teollisuudesta sellaista osaamista, jota ei ole ennen sovellettu turvallisuusliiketoiminnassa. Ohjelmassa rahoitetaan tutkimus- ja tuotekehitysprojekteja, jotka lisäävät turvallisuusteknologian, liiketoimintakonseptien ja palveluinnovaatioiden kehittämistä. Innovointi ei ole yksinpeliiä vaan vaatii useiden eri pelaajien yhteistyötä. (Palomäki 2011, 12–13.)

3.3 Yhteenveto

Turvallisuusosalalla tunnistetaan olevan huomattavaa potentiaalia alan pirstaloituneisuudesta huolimatta ja hajanaisen turvallisuustoimijakentän yhteen saattaminen koetaan tärkeäksi. Yhtenäistämällä osaamista, tietämystä ja verkostoja voidaan saada aikaan parempia ja kustannustehokkaampia ratkaisuja turvallisuuden takaamisessa, sekä tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa. Edellytyksiä yhteistyön kehittämiseksi löytyy mm. monipuolisesta ja laadukkaasta aineistonkeruusta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, aktiivisista toimijoista sekä keskinäisestä luottamuksesta. Erilaisista lähtökohdista tulevat toimijat tuovat yhteistoimintaan uudenlaisia näkökulmia, jotka ovat välttämättömiä uusien innovaatioiden aikaansaamisessa. Asiakastarpeiden tuntemuksen ja sen huomioimisen on katsottu olevan erittäin tärkeä asia. Monet tulevaisuuden tarpeet näyttävät liittyvän tavalla tai toisella arjen turvallisuuteen. Arjen turvallisuuden edistäminen onkin nähty yhdeksi keskeiseksi klusteritoiminnan perustaksi.

4 ESISELVITYYSVAIHEEN TOTEUTUS

4.1 Esiselvityksen tarkoitus ja käynnistysvaiheen tehtävät

Esiselvityksen tavoitteena oli:

1. Tunnistaa Pirkanmaan turvallisuusklusterin elinkelpoisuuden perusedellytykset ja tehdä alustava arvio edellytysten täyttymisestä.
2. Selvittää, millainen on paikallisesti parhaat menestymisen edellytykset omaava turvallisuusklusterin konsepti?

Esiselvitys on nähty Pirkanmaan turvallisuusklusterin muodostamisen ensimmäisenä vaiheena. Klusterin rakentamis- ja kehittämismalliksi on valittu Piston laatima kehityssyklimenettely. Menetelmä kuvaa vaiheittaista ja systemaattista etenemistä. Menetelmässä on viisi peruselementtiä:

1. Yhteistoiminnan käynnistäminen, määrittely ja tutkimus
2. Toimintatavoista sopiminen ja niihin sitoutuminen (analyysit)
3. Kehityskohteiden valinta ja täsmennys (visio, missio ja strategia)
4. Kehitystoiminnan suunnittelu, kokeilut ja eteneminen tavoitteittain
5. Jatkuva verkostoyhteistyö, esteiden poistaminen ja arviointi
6. Saavutuksista iloitseminen ja uusien innovaatioiden käynnistäminen.
(Pisto 2010, 28–29.)

Kuvio 6. Klusterin kehittämismenetelmän perusvaiheet. (Pisto 2010, 28.)

4.2 Esiselvityksen toteutus

Tässä esiselvityksessä noudatettiin tieteelliselle tutkimukselle ominaisia käytäntöjä, muun muassa juuri haastattelujen luottamuksellisuuden ja puolueettoman raportoinnin osalta. Koska kyseessä on toteutettavuustutkimus, sisälsi tutkimustyö pohdintaa mahdollisista hanke- ja konseptimalleista, joista osa jätettiin raportin ulkopuolelle. Nauhoitettua haastatteluaineistoa käsitelivät vain itse tutkija ja tutkimukseen määrätty tutkimusavustaja.

Koska kyseessä oli toteutettavuustutkimus, ei haastattelujen purkamisessa nähty tarkoituksenmukaiseksi niiden sanatarkkaa kirjaamista. Haastattelut purettiin asiakeskeisesti poimimalla kunkin keskustelun olennaiset tiedot liittyen haastateltavaan, organisaatioon, toimintaan sekä turvallisuusklusteriin kohdistuvista odotuksista ja näkemyksistä.

Ensimmäisen vaiheen haastattelukierros tehtiin hankkeessa ydintoimijoiksi nähdylle tahoille syys–lokakuun aikana, jonka jälkeen haastattelut purettiin ohjausryhmälle. Tutkimuksen suuntaamista helpotti säännölliset ohjausryhmän ja tutkimusryhmän kokoukset, joissa sekä ideoitiin mahdollisia toimintamalleja että käytiin läpi jo esiin tulleita mahdollisuuksia ja ideoita. Esiselvityksen tekijä haastatteli myös muita keskeisten yhteistyökumppaneiden edustajia ja osallistui luennoitsijana erilaisiin turvallisuusaiheisiin seminaareihin, sekä tutustui asiaa käsitteleviin raportteihin. Edellä mainitusta työskentelystä muodostui esiselvityksen tulokset.

Pirkanmaan turvallisuusklusterin ohjausryhmä antoi 28.10. järjestetyssä kokouksessa seuraavia esiselvitystyön jatkolinjauksia, joista muodostui esiselvityksen toinen vaihe:

1. Määrittele klusterille selkeä idea ja missio: työversio toimintaideasta.
2. Määrittele klusterin roolit ja tehtävät: johdonmukainen toimeksianto ja olemisen oikeutus.
3. Selvitä kuka voisi olla klusterin veturi: edellytykset, ehdotus mahdollisesta vetäjästä.
4. Kuvaa turvallisuuden toimijatahot Pirkanmaalla. Ydintoimijat ja muut keskeiset yhteistyötahot ja yritykset.

5 ESISELVITYKSEN TULOKSET

5.1 Ensimmäisen vaiheen haastattelujen tulokset

Esiselvityksen ensimmäisen vaiheen haastattelukierros kohdennettiin aiheeseen jo perehtyneihin tahoihin. Haastateltavien joukko koostui asiantuntijoista, joita olivat (alleiviivatut mukana ohjausryhmässä):

- poliisipäällikkö Aapo Nuotio, Pirkanmaan poliisilaitos
- pelastusjohtaja Olli-Pekka Ojanen ja pelastuspäällikkö Seppo Mänikkö, Pirkanmaan pelastuslaitos
- aluetoimiston päällikkö Päivi Myllykangas, Elinkeinoelämän keskusliitto Tampere
- turvallisuuspäällikkö Sampsa Hakulinen, Tampereen kaupunki
- professori Jouni Kivistö-Rahnasto, Tampereen teknillinen yliopisto
- turvallisuuspäällikkö Anna Tamminen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- yliassistentti Sirpa Virta, Tampereen yliopisto
- johtaja Mika Hyttiäinen, Puolustusvoimien Teknillinen Tutkimuslaitos

Haastattelukierroksen tarkoituksena oli kartoittaa eri osapuolten näkemyksiä ja ajatuksia mahdollisesta turvallisuusklusterista ja siihen liittyvistä toiveista ja uhkakuvista ilman ennalta tehtyjä määritelmiä. Näin pyrittiin varmistamaan, että kunkin osallistujatahon lähtökohdat ja näkemykset tulisivat esille tasavertaisesti. Haastattelujen yhteenvedot jaettiin keskustelun ja ajatustyön virittämiseksi kaikille haastatteluissa mukana olleille. Haastatteluiden pohjana käytettiin haastattelurunkoa (ks. liite 7).

5.1.1 Perusteluita turvallisuusklusterin olemassaololle

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että ajatusta Pirkanmaan turvallisuusklusterista pidetään hyvänä. Pirkanmaalle on muodostunut suuri turvallisuusalan keskittymä, jonka vuoksi klusterilla olisi erittäin paljon edellytyksiä toiminnalleen. Klusterin perustaminen nähdään hyödylliseksi jo pelkästään siihen kuuluvien jäsenien osaamisen ja asiantuntemuksen yhdistämisen kannalta. Osapuolten tuodessa yhteen osaamisensa, uskotaan niin kutsutun älyllisen kapasiteetin kasvavan. Klusterin luoman yhteisen osaamisen nähdään siis olevan enemmän kuin osiensa summa.

Pirkanmaan alueella nähdään olevan paljon ja monipuolista turvallisuusalan osaamista, jota pystyttäisiin hyödyntämään entistä paremmin yhteistoiminnan kautta. Yhteistoiminta tuo synergiaetuja osallistujille, mutta myös

laajemmalti. Verkostoitumisen avulla voidaan saavuttaa esimerkiksi sellaista osaamista, johon ilman klusteria ei olisi mahdollisuutta. Jos klusteri voisi toimia ilman virallisten organisaatioiden raskaita sidoksia ja sitoumuksia, voitaisiin saada aikaan perinteistä mallia parempi tulos. Kukin osallistuja on sidoksissa omiin toimintaperiaatteisiinsa ja taustoihinsa; tästä syystä yhteistoiminnalla aikaansaatu lopputuote voisikin olla suurempi kuin osallistujat yksistään. Olennaiseksi kuitenkin nähtiin, ettei klusterin yhteistoiminta saa pohjautua siihen, että yhteisesti puututaan muiden tahojen toimintaan.

Yhteiskunnan muutos on yksi keskeinen syy tiivistää yhteistyötä. Turvallisuudesta voisi muodostua klusterin kautta Pirkanmaalle maakuntabrändi ja samalla maakunnan vahvuusalue. Yhteistyö olisi kansalaisille merkittävä viesti siitä, että Pirkanmaalla halutaan panostaa turvallisuusasioihin. Yhteistyö saattaisi myös mahdollistaa erilaisten kehitysrahojen saamisen. Se olisi erittäin tärkeää monille organisaatioille huonon taloudellisen tilanteen vuoksi. Tiivis yhteistyö yritysten kanssa voisi osaltaan varmistaa, ettei yksityisen turvallisuusalan kasvu johda turvallisuuden eriarvoistumiskehitykseen.

Monien haastateltavien mukaan liiketoiminta on klusteritoiminnan edellytys. Liiketoimintaan panostaminen voisi tarkoittaa tulevaisuudessa elinvoimaisempaa maakuntaa ja sitä kautta enemmän työpaikkoja ja verotuloja. Turvallisuusklusteri voisi yhteistoiminnan ansiosta tuoda mukanaan uutta yrittäjyyttä ja kasvupotentiaalia Pirkanmaalle. Yhteinen tieto mahdollistaa uusien toimintamallien kehittämisen, mikä voisi tukea viranomaisten lisäksi myös yritystoiminnan kehittymistä. Yksittäisen toimijan resurssit ovat hyvin rajalliset. Klusterin kautta olisi mahdollista suunnata enemmän erilaista kehitystoimintaa Pirkanmaalle. Klusteri voisi antaa myös tukea turvallisuusalan yrityksille.

Hyvällä koulutuksella todettiin myös olevan suuri merkitys. Klusterissa keskeistä on osaamisen ja asiantuntemuksen näkökulma, sekä niiden kehittäminen. Klusteritoiminta voisi muun muassa hyödyttää Pirkanmaan yliopistoja ja muita oppilaitoksia tutkimustoiminnan kautta sekä parantaa turvallisuuskoulutuksen tarjontaa ja laatua.

Yhtenä mahdollisuutena saada aikaan menestyksekkästä klusteritoimintaa nähtiin konseptikehittäminen. Pirkanmaa voisi olla eräänlainen turvallisuusasioiden kokeilukeskus ja turvallisuuden kokonaismallien soveltaja.

5.1.2 Odotuksia turvallisuusklusterin toiminnalle

Klusterin toiminnan toivottiin kytkeytyvän johonkin merkittävään turvallisuusalaan liittyvään kysymykseen. Kysymyksen ratkaisuun voisi esimerkiksi

liittyä myös tekninen osaratkaisu, mikä mahdollistaisi klusterin liiketoiminnallisen näkökulman. Hankkeen pitäisi olla sellainen, että kaikki osalliset hyötyisivät hankkeesta. Hyödyn näkökulma on klusterin elinvoimaisuuden ehdoton edellytys. Osallistujien tulee olla aidosti innostuneita. Innostuksen lisäksi tarvitaan puolueeton taho ja vetäjä, joka koordinoi klusterin toimintaa. Klusterin kokouksissa pitäisi unohtaa tiukat viranomaisroolit ja lähteä kehittämistyöhön ilman jäykkää ohjausta. Kehittämistoiminnassa tulee ottaa huomioon muun muassa sisäisen turvallisuuden ja yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjaukset.

Klusteri voisi olla tutkimuksen ja käytännön yhdistämiseen tarvittava välittävä elementti ja eräänlainen vapaan dialogin foorumi, jossa asiat voitaisiin käsitellä avarakatseisemmin ja eri organisaatioiden raja-aidat unohtaen. Vuorovaikutuksen avulla opitaan näkemään asioita eri tavalla ja eri näkökulmista. Toiminta voisi olla ”thinktank” tyyppistä, jolloin klusteri voisi olla foorumi vuoropuhelulle, jossa jokainen voisi tuoda oman osaamisen ja ammattitaidon yhteiseksi hyväksi. Tämä mahdollistaisi tietynlaisen innovoinnin, kun ei oltaisi omien organisaatioiden ja rajojen ”vankeja”. Thinktank-tyyppisessä foorumissa voitaisiin ideoida toimintaa aluetasolla mutta myös laajemmalti.

Klusteri voisi nostaa esille turvallisuuteen liittyvää keskustelua järjestämällä vuosittain turvallisuuskeskustelufoorumin. Keskustelufoorumiin voitaisiin kutsua myös median edustajia, jolloin tietoa klusterin toiminnasta saataisiin myös yleisön tietoisuuteen. Keskustelufoorumi voisi myös lisätä tietoisuutta Pirkanmaan turvallisuusalan toimijoista, mikä osaltaan mahdollistaisi laajamittaisempaa yhteistyötä. Klusterin tehtäväksi nähtiin myös turvallisuuden pohtiminen erityisesti tutkimuksen näkökulmasta. Myös osaamisen kehittämisen näkökulma linkittyisi hyvin erilaisiin tutkimushankkeisiin. Julkinen sektori voisi tarjota tutkimustietoa ja tuoda viranomaisten osaamisen mukaan toimintaan.

Klusterin toiminta voisi perustua konseptikehittämisen malliin, jossa tuotteet ja ratkaisut kiinnitettäisiin malliin, joka tuottaa turvallisuutta. Tiedon jakamisen raja-aidat ovat liike-elämässä kilpailuasetelman vuoksi korkeat. Klusterin pitäisi pystyä murtamaan näitä raja-aitoja, jotta saataisiin aikaan aitoa yhteistyötä yritysten ja viranomaisten välille. Suunnitelma perustuu tutkimuksen ja toiminnan kehittämisen tasapainoon viranomaisten ja yritysten välillä. Konsepteissa on suuret mahdollisuudet, koska niitä ei ole vielä juuri kenelläkään.

Koulutuksen näkökulmasta on aiheellista pohtia, mitä ihmiset tietävät turvallisuudesta. Tässä vaiheessa olisikin ehkä aiheellista ottaa yhteistyöhön mukaan myös aikuiskoulutuskeskus ja Tampereen ammattikorkeakoulu. Esil-

le tuli myös erilaisten turvallisuuskurssien järjestäminen toisen asteen oppilaitosten tarpeisiin. Klusteri voisi tarjota esimerkiksi turvallisuuteen liittyviä seminaareja, joskin yritysten houkuttelemisen mukaan tällaiseen toimintaan voi olla kuitenkin vaikeaa. Koulutuksen järjestäminen ulkopuolisille voisi samalla toimia turvallisuusklusterin markkinoinnin välineenä. Koulutukselliset näkymät voisivat tarkoittaa yhteisten moniviranomaisharjoitusten järjestämistä. Harjoitusten suunnittelun ulkoistaminen voisi olla hyvä malli kokonaisuutta ajatellen. Ennalta estävän toiminnan elementit yhdistäisivät ainakin kaikkia viranomaistoimijoita.

5.1.3 Mahdollisia esteitä, ongelmia ja haasteita

Yhdeksi keskeiseksi kompastuskiveksi nähtiin mahdollisuus, etteivät toimijat löydä yhteistä toimintalinjaa. Verkostoitumisen hyödyt jäävät vähäisiksi, jos verkostoidutaan pelkän verkostoitumisen vuoksi. Haasteena voi olla myös klusterin toiminnan hahmottaminen käytännössä. Hankkeen käynnistämisvaiheessa täytyykin olla selkeä toimintaidea, mikä on toiminnan käynnistämisen perusedellytys.

Jos hankkeelle ei saada vahvaa neutraalia vetäjää, saattaa hanke jäädä vain kauniiksi ajatukseksi paperille. Vetovastuussa olevan tahon täytyy varmistaa tasapuolisuus ja se, että hankkeesta on hyötyä kaikille osallistujille. Jos jokin osallistujataho ottaa liian vahvan roolin hankkeen johtamisessa ja toimeksiantojen antamisessa, saattaa se aiheuttaa muissa vastareaktioita.

On mietittävä, löytyykö hankkeesta sellaista toimintaa, joka houkuttelisi yrityksiä mukaan. Ei riitä, että ydintoimijajoukkona näemme potentiaalia, myös yritysten on nähtävä se. Osa haastateltavista myös varoitti klusterin painottumista liikaa liiketoiminnalliselle puolelle. Jos kaupallinen puoli otetaan voimakkaasti mukaan, joudutaan pohtimaan, onko kyseessä enää viranomaistoiminnan ydinalue, joka perustuu kansalaisten palvelemiseen.

Toiminta ei voi ihanteellisessakaan tilanteessa olla kaikille täysin tasa-arvoista. Pilotointi tuottaa myös lyhyellä tähtämellä viranomaisille ja muille turva-alan toimijoille riskejä, katteetonta työtä ja epävarmuutta. Kilpailuasetelma estää yrityspuolella tiedon jakamista, mikä on ilmeinen ongelma yritystoimijoiden välillä. Yrityksillä ei ole halua jakaa tietoa ja verkostojaan, jos se merkitsee kilpailuvalttien menettämistä. Tästä syystä on hyvä, etteivät turvallisuusklusterin ydintoimijat kilpaile keskenään, joskin laki rajoittaa viranomaispuolella jossain määrin tiedon jakamisen mahdollisuuksia.

Ongelmaksi nähtiin myös se, ettei kenelläkään ole käytännön käskyvaltaa. Vaikka saataisiin hyvä toimijajoukko kasaan, voivat esimerkiksi resurs-

siongelmat kaataa hyvin alkaneen hankkeen. Jos toiminta vaatii osallistujilta resurssipanostuksia, on vaarana, etteivät kaikki pysty osallistumaan. Resursseja on vaikea irrottaa ydintoiminnasta varsinkin nykyisessä taloustilanteessa. Tästä syystä onkin syytä pohtia tarkkaan, miten turvallisuusklusterin toiminta rakentuu niin, ettei sen jäsenille koidu yksinomaan kuluja. Hankkeeseen sitoutumisen aste täytyy olla korkealla ja sen täytyy myös olla pitkäjänteistä. Muutoin on vaarana, että alkuinnostuksen jälkeen sitoutuminen vähenee. Sitoutumista voisi edesauttaa se, että suunnittelukeskusteluihin osallistuvat henkilöt olisivat organisaatiossaan sellaisessa asemassa, että heillä olisi myös päättäväisyyttä kyseisessä organisaatiossa.

5.1.4 Muita keskeisiä huomioita

Rahoituksen osalta yhtenä keskeisenä vaihtoehtona nähtiin EU. Yksityisen rahoituksen turvin tapahtuva toiminta voisi muuttaa esimerkiksi poliisin roolin kiistanalaiseksi. Turvallisuuden kaupallistamisessa on kysymys isoista poliittisista linjauksista ja kaupallistamisen seuraukset täytyy osata nähdä ja ennakoita.

Kirkon tutkimuskeskuksen roolia klusterissa pitäisi harkita, sillä siellä on valtavasti valmiuksia erilaisten kriisien ja poikkeustilanteiden varalle. Kriisiin sattuesssa ihmiset tarvitsevat nopeaa apua hätäänsä. Kirkolla on tällaisen avun antamiseen erinomaiset valmiudet. Nämä valmiudet ovat jo nähty erilaisten kriisitilanteiden yhteydessä, joissa kirkko on tarjonnut nopealla aikataululla mm. tiloja sekä kriisiapua.

Business on osin vierasta etenkin viranomaistoimijoille. Bisnestä ei saisi kuitenkaan pitää ”peikkona” viranomaistoiminnassakaan. Pitäisi osata ajatella miten usein asiat ovat yhteisiä. Yhteistyön kautta on mahdollista tehostaa toimintaa ja samalla on mahdollista saada säästöä toiminnan menoihin. Viranomaisverkko (VIRVE) on hyvä esimerkki siitä, mikä linkittää viranomaisten toimintaa. Yhteiset hankkeet ovat kustannustehokkaita ja ne toimivat myös kriisitilanteissa. Konsepteja ja rakenteita kehitetään jokaisessa organisaatiossa joka tapauksessa, miksi emme tekisi niitä yhdessä? Konsepti-ajattelu on uutta ja tulevaisuutta. Esimerkiksi poliisit voisivat toimia klusterin asiantuntijoina ulkopuolisella rahoituksella, eivätkä rahat olisi pois poliisin budjetista. Kyse olisi ennen kaikkea eri viranomaisten ja muiden toimijoiden tietotaidon jalkauttamisesta. Valmis toimintakonsepti on mahdollista myydä ulkomaille sisältäen koulutuksen ja konsultoinnin. Suomalaiselle osaamiselle on ulkomaille paljon kysyntää ja osaamisen viennistä ulkomaille onkin saatu

paljon hyviä kokemuksia. Pääosin vienti on kuitenkin tehty ilman tuotteistamista, jonka vuoksi siitä ei ole saatu juurikaan tuloja.

Pirkanmaalla on paljon yrityksiä, jotka käyttävät turvallisuusalan palveluita. Esimerkiksi työturvallisuuden näkökulmasta kaikki Pirkanmaan yritykset ovat potentiaalisia asiakkaita. Olisi myös aiheellista tiedustella yrityksiltä, miten he näkevät turvallisuuden merkityksen sekä mitä tarpeita heillä on.

5.2 Esiselvityksen toisen vaiheen tulokset

Pirkanmaalle on keskittynyt poikkeuksellisen laaja alueellinen turvallisuustoimijoiden joukko. Pirkanmaalla on myös erittäin pitkät turvallisuusperinteet. 1970-luvulla Tampereelle perustetut työsuojeluhallitus, teknillisen korkeakoulun työsuojelutekniikan professuuri sekä VTT:n työsuojelutekniikan laboratorio ovat vauhdittaneet Pirkanmaan turvallisuuskeskittymän syntymistä. Vuoden 2008 alussa Poliisikoulu ja Poliisiammattikorkeakoulu yhdistettiin yhdeksi oppilaitokseksi. Poliisin koko koulutustoiminta ja tutkimus keskittyi tuolloin Tampereelle. Myös yliopistojen tarjoama turvallisuuskoulutus on kehittynyt viime vuosina. Vuonna 2009 Tampereella aloittanut turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES) on uusi merkittävä toimija arjen turvallisuuteen liittyen.

Klusterin tavoite on tuoda Pirkanmaan turvallisuustoimijat yhteen ja luoda siltaa eri toimijoiden välille. Eri toimijat ovat tehneet toistensa kanssa yhteistyötä aikaisemminkin, muttei koskaan tässä laajuudessa. Tavoitteeksi tulisi ottaa maakunnan profiloiminen turvallisuuden osaamiskeskuksena.

Turvallisuudesta muodostuu pitkällä ajanjaksolla brändi, joka edistää Pirkanmaan maakunnan elinvoimaa ja muodostuu vahvuusalueeksi. Vaikka Pirkanmaa ei olisikaan tilastojen valossa kaikilla osa-alueilla turvallisin maakunta, voidaan konkreettisen yhteistyön kautta osoittaa, että Pirkanmaalla halutaan panostaa arjen turvallisuusasioihin. Tavoitteena on, että maakunta koetaan turvallisenä ja vetovoimaisena ympäristönä asua ja harjoittaa yritystoimintaa.

Avainsanoja ovat ennakointi, oppiminen ja uusien toimintatapojen kehittäminen. Ennakointiin liittyy ainakin toimintatapojen ympäristön, kasvavan turvallisuusbisneksen ja lainsäädännön muuttumisen aiheuttamien asioiden kartoittaminen. Laaja toimijajoukko pystyy ylläpitämään tulevaisuuskuvaa paremmin kuin yksittäinen toimija. Tulevaisuuskuvan luominen on aina osallistava ja vuorovaikutteinen prosessi.

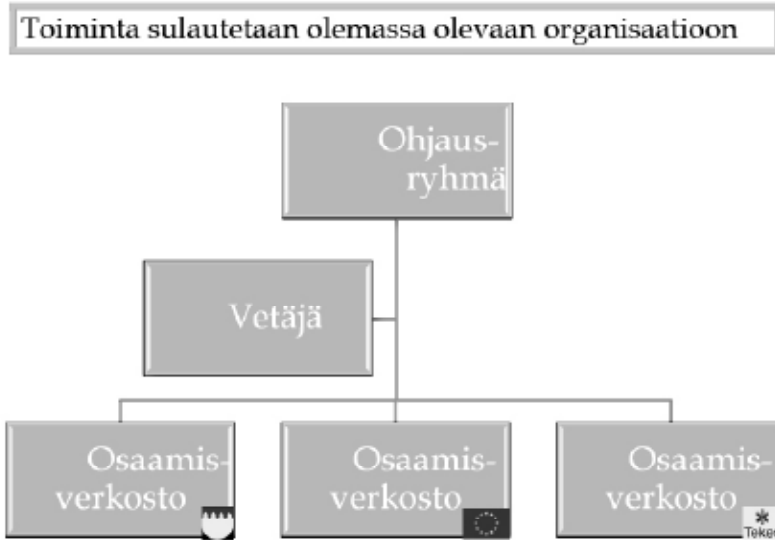
Arjen turvaa yhteistyöllä -raportissa (2011) todetaan, että arjen turvallisuus syntyy suunnitelmallisen ja systemaattisen verkoston turvin. Laaja-alai-

nen yhteistyö ja turvallisuuskäsitys mahdollistavat turvallisuuden toimijajoukon ja osaamisen suuntaamisen paremman turvallisuuden aikaansaamiseksi. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on varmistaa, etteivät eri toimijat tee samojen turvalliskysymysten äärellä päällekkäistä työtä. Vähenevät resurssit pakottavat viranomaisia ja muita turvallisuustoimijoita pohtimaan uusia toimintamalleja ja miettimään, olisiko mahdollista saada lisäresursseja esimerkiksi suunniteltujen osaamisverkostojen kautta.

Arjen yhteistoiminnan katsotaan mahdollistavan tehokkaan yhteistoiminnan myös kriisi- ja häiriötilanteissa. Pirkanmaalla on monenlaisia kriisien hallintaa tukevia toimijoita, kuten esimerkiksi Suomen Punainen Risti ja Kirkon tutkimuskeskus. Osaamisen kehittämisen näkökulma on nähty laaja-alaisena kokonaisuutena, jonka yhtenä konkreettisenä aiheena on koulutushankkeen käynnistäminen, jossa tarkoitus on edistää turvallisuusalan kiinnostavuutta. Tavoite on saada rekrytoitua uusia innokkaita osallistujia viranomaistoimintaan ja turvallisuusosalalle ylipäättään. Hankkeeseen kuuluu systemaattista yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista eri oppilaitosten ja muiden turvallisuusaiheista koulutusta tarjoavien yhteisöjen kanssa.

Klusteri toimisi turvallisuusongelmien ratkaisukeskuksena. Avainkysymyksiä olisivat muun muassa, mitkä ovat Pirkanmaan keskeiset turvallisuusongelmat ja miten ne ratkaistaan? Keskiössä tulee olla myös sisäisen turvallisuuden ohjelma ja yhteiskunnan turvallisuusstrategia, sekä niiden pohtiminen Pirkanmaan näkökulmasta ja käytännön toiminnaksi saattaminen. Sisäisen turvallisuuden ohjelman kolmas vaihe pitää sisällään käytännön tasolle jalkauttamisen. Hyviä suunnitelmia on tehty, mutta niitä ei ole saatu jalkautettua halutulla tavalla. Klusterin odotetaan vastaavan tähän haasteeseen.

5.2.1 Organisointi: Roolit ja tehtävät

Kuvio 7. Turvallisuusklusterin organisaatiokaavio

Klusterin käytännön toiminta rakentuisi yllä olevan kuvan mukaisesti. Klusteri sulautuisi olemassa olevan organisaation alle. Tällaisen organisaation tulisi olla ns. neutraali toimija puolueettomuuden varmistamiseksi. Ehdotuksena tällaiselle puolueettomalle taholle on esitetty Pirkanmaan liittoa ja Poliisiammattikorkeakoulua. Klusterissa tulisi vallita vahva luottamus eri toimijoiden välillä.

Ohjausryhmä toimisi päättävänä elimenä ja siihen tulisi kuulua kunkin organisaatiotahon johtavia henkilöitä, jotta ohjausryhmässä sovitut asiat voidaan toteuttaa kussakin organisaatiossa myös käytännön toiminnan tasolla.

Pysyvän ohjausryhmän ohjauksessa työskentelisi päätoiminen vetäjä. Päätoimista vetäjää tarvittaisiin toiminnan ylläpitäjänä, joka toimisi klusterin yhteyshenkilönä ja synergiaetujen hakijana esimerkiksi muualla toimivien klustereiden suuntaan.

Osaamisverkostoja luotaisiin ohjausryhmän päätöksellä aina tarpeen ja harkinnan mukaan. Klusteri toimisi lähtökohtaisesti laaja-alaisen turval-

lisuskäsityksen pohjalta. Osaamisverkoston aiheet voisivat sen sijaan rajautua esimerkiksi securityn, safetyn tai yritysturvallisuuden osa-alueille. Osa verkostoista toimisi olemassa olevilla resursseilla ja osaan verkostoista pyrittäisiin hakemaan rahaa eri rahoituslähteistä, muun muassa EU:n Security ja TEKES turvallisuushankkeista. Osaamisverkostojen koko ja jäsenet koostuisivat kunkin tarpeen mukaan eri toimijatahoista. Osaamisverkostoihin voisi tulla jäseniä esimerkiksi ohjausryhmän organisaatioista, yrityksistä, yhdistyksistä ja eri järjestöistä.

Organisaation osien tarkemmat koostumukset ja tehtävät on kuvattu liitteessä 6.

5.2.2 Klusteritoiminnan ja turvallisuusbrändin hyödyt

Klusterin toiminnalla aikaansaatu brändi profiloisi Pirkanmaan merkittävänä turvallisuuden osajana ja samalla turvallisena ja vetovoimaisena ympäristönä asua ja yrittää. Klusterista katsotaan olevan hyötyä koko maakunnalle yhteistoiminnasta saatujen tulosten kautta. Hyötyjä olisivat asukkaat, kunnat ja kaupungit, turvallisuustoimijat ja turvallisuusyritykset.

Kuten todettua, arjen turvallisuus syntyy suunnitelmallisen ja systemaattisen verkoston turvin. Klusterin vaikutukset ja hyödyt nähdään myös laajemmalti valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Moni Pirkanmaalla luotu ja hyväksi todettu malli toimisi epäilemättä myös muualla Suomessa. Suomalaisella osaamisella on myös kova kysyntä ulkomailla. Klusterin toiminnan kautta onkin nähty mahdollisuuksia päästä enenevässä määrin mukaan kansainvälisille turvallisuusmarkkinoille.

Klusteri voi edistää vientikelpoisten tuotteiden ja palveluiden syntymistä ja kasvattaa sitä kautta Pirkanmaalaisen osaamisen kysyntää ja takaisinkytkennän kautta samalla myös vahvistaa alueen osaamista. Osallistujien laajat verkostot – myös kansainväliset – varmistaisivat sen, etteivät toiminnan hyödyt rajoitu vain Pirkanmaalle. Vaikka Pirkanmaa ei olisi turvallisin maakunta tilastojen valossa, voidaan konkreettisella yhteistyöllä osoittaa, että täällä halutaan oikeasti panostaa turvallisuusasioihin mm. ennakoinnin, oppimisen ja uuden luomisen kautta. Turvallisuus on tehtävissä oleva asiantila.

5.2.3 Käytännön toimintaehdotuksia klusterin osaamisverkostoille

Esiselvityksen tekijä pyysi ohjausryhmän jäseniä pohtimaan seuraavaa kokousta varten yhden turvallisuuteen liittyvän ongelman, jonka ratkaisemiseksi tarvitsemme laaja-alaista turvallisuusyhteistyötä (klusteria). Kokouksessa nousi esille seuraavia ideoita:

- Pyritään hakemaan ensi vuonna projektirahoitusta mm. EU:n ja TEKES:in turvallisuusohjelmista.
- Yhdeksi klusterin osaamisverkostoksi perustetaan EK:n vetämä foorumi, johon kuuluu 15 Pirkanmaan alueen (suuren) yrityksen edustajaa. Foorumi kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa käsittelemään turvallisuusjohtamisen eri osa-alueita sekä kunkin alan ajankohtaisia asioita. Foorumiin osallistuu myös viranomaisten edustajia. Tarkoitus on hyödyntää ja tiivistää yritysten ja viranomaisten yhteistyötä entistä enemmän esimerkiksi tietojen vaihdon näkökulmasta.
- Etsitään synergiaetuja eri paikkakunnilla toimivien turvallisuusyhteisliittymien kanssa. (Klusterin vetäjä hoitaa)
- Yksi osaamisverkosto voisi ottaa tehtäväkseen parantaa asumisen turvallisuutta. Erityiseksi ongelmaksi on tunnistettu se, että laitoshoido vähenee ja yksin asuvia huonokuntoisia on tulevaisuudessa entistä enemmän. Esimerkiksi Tampereella on tuhansia ihmisiä, jotka eivät pääse omin avuin asunnosta pois hätätilanteessa. Nykyinen turvallisuustaso perustuu siihen, että ihminen pystyy itse poistumaan asunnosta. Tämä synnyttää voimakkaan ristiriidan turvallisuuden kannalta. Ihmisiä kuolee koteihinsa esimerkiksi television syttyessä palamaan, koska eivät pääse ulos. Pelastuslaitos on ryhtynyt viedä tämän tyyppistä viestiä eteenpäin. Ainoa ratkaisu on pyrkiä vaikuttamaan siihen, että olosuhteet eivät muodostu hengenvaaralliseksi, koska apu ei ehdi riittävän nopeasti paikalle. Laitokset on saatu turvallisiksi, mutta koteja ei. Meiltä puuttuu tällä hetkellä tekniikka ja laitteisto, jolla tällaiseen ongelmaan kyettäisiin vastaamaan. Tuotteena olisi turvallisuusongelman ratkaisumalli ja myytävä ratkaisu. Aiheen todettiin olevan erittäin ajankohtainen myös siksi, että sisäisen turvallisuuden kolmannen vaiheen yksi keskeinen teema on arjen ja asumisen turvallisuus.

- Kansalaiset, yritykset ja monet muut toimijat näkevät kaupungille ja viranomaisille kuuluvien asioiden kirjon hyvin laajaksi. Yhden osaamisverkoston olisi syytä selvittää, millaisia harmaita alueita kokonaisuuteen liittyy. Klusteri voisi vastata pyyntöihin tavalla, jonka käytännön toimintatapa jää klusterin jatkotyöskentelyn asiaksi. Yhteistyö toimii hyvin häiriötilanteissa, mutta ennalta estävän toiminnan näkökulmasta katsottuna olisi näiden kysymysten pohtimisessa varmasti yhdelle osaamisverkostolle työskentelysarkaa. Ydin voisi muodostua viranomaistoiminnasta ja ulkokehä yritystoimijoista. Yksi konkreettinen asia tai hanke voisi olla myös yhteisen tilannekuvan ylläpito. Resurssien väheneminen näyttää siirtävän viranomaisten tehtäviä tulvaisuudessa yksityispuolen vastuulle enenevässä määrin.
- Yksi osaamisverkosto voisi käynnistää koulutushankkeen, jonka tarkoitus olisi edistää turvallisuusalan kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta. Tavoite olisi saada rekrytoitua uusia innokkaita ihmisiä viranomaistoimintaan ja turvallisuusosalalle ylipäätään. Hankkeeseen kuuluisi systemaattista yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista eri oppilaitosten kanssa ja muiden turvallisuusaiheista koulutusta tarjoavien yhteisöjen kanssa.
- Tilastojen mukaan yleisin kuolemaan johtava tapaturma Suomessa on kaatumiset ja putoamiset. Unohtaa ei sovi alkoholiin liittyviä kysymyksiä. Em. ongelmien kannalta klusterissa nähdään merkittäviä mahdollisuuksia.
- Pirkanmaalle on suunnitteilla suuri logistiikkakeskus, johon liittyen on odotettavissa merkittävää kehitystä mm. uusien liikenne- ja ratkaisujen osalta. Klusteri voisi vaikuttaa hankkeeseen liittyviin turvallisuusasioihin etupainotteisesti. Koko hanke voitaisiin konseptoida, jolloin samantyyppinen ratkaisu olisi käytettävissä myös muualla.

6 ESISELVITYKSEN YHTEENVETO

Esiselvityshankkeen tavoitteina oli Pirkanmaan turvallisuusklusterin kokoonpanon, temaattisen sisällön ja toimintamahdollisuuksien kartoittaminen. Näihin tavoitteisiin lähdettiin vastaamaan haastatteleamalla turvallisuusklusterin suunnittelutoiminnassa mukana olleita ydintoimijoita. Haastattelut antoivat jokseenkin selkeän kuvan erilaisista näkemyksistä turvallisuusklusterin tarpeesta, mahdollisista toimista sekä eri turvallisuusalan toimijoiden joukosta. Sen sijaan Pirkanmaan turvallisuusalan toimijoiden kokonaisvaltainen kartoittaminen osoittautui ”loputtomaksi suoksi”, josta syystä toiminnan aloitusvaiheessa nähtiin järkeväksi keskittyä ydintoimijajoukon yhteistoiminnan kehittämiseen, organisoimiseen ja tunnistettujen turvallisuustoimijoiden listaukseen. Aloitus- ja kokeiluvaiheessa turvallisuusklusteritoiminta keskittyy siis lähinnä vain sen ydintoimijajoukon keskinäiseen organisoitumiseen, joskin toiminnan ja siitä tiedottamisen seurauksena odotetaan saavan lisää toiminnasta kiinnostuneita jäseniä.

Haastattelujen perusteella kävi selväksi, että turvallisuusklusteritoiminnan keskeiseksi teemaksi nähtiin yhteiskunnallisen kehityksen tuomiin haasteisiin vastaaminen yhteistoiminnalla. Haasteeksi yhteistoiminnan järjestämisessä nähtiin lähinnä erilaisten toimijoiden erilaiset intressit sekä asettuminen yhteiskunnan eri sektoreille. Tämä näyttäytyi myös keskeisenä haasteena esiselvityksen konseptimallin ideoisemisessa. Luottamusta hankkeen onnistumiselle loi kuitenkin haastateltavien optimistinen asenne yhteisen näkemyksen löytämiseen.

Turvallisuusklusterin toimintamahdollisuuksien ja -mallien kartoittaminen tehtiin pääasiassa haastatteluaineiston pohjalta. Haastattelujen perusteella oli helppo alkaa muodostaa näkemyksiä siitä, miten turvallisuusklusterin tulisi organisoitua ja lähteä kehittämään toimintaa. Ideointia tehtiin muun muassa tutkimusryhmän kesken ideointipalaverissa, joissa kukin osallistuja toi omia näkemyksiään turvallisuusklusterista ryhmän käsiteltäväksi ja kommentoitavaksi.

Yhtenä olennaisena kriteerinä turvallisuusklusterinhankkeelle ja esiselvitykselle oli toiminnan nopea käynnistäminen sekä konkreettisten ratkaisujen kartoittaminen. Tästä syystä esiselvityshankkeelle asetettiin takarajaksi joulukuun 15. päivä 2011, jolloin esiselvityshankkeen loppuraportti palautettaisiin ohjausryhmälle.

Selvitystyö eteni kokonaisuudessaan hyvin, vaikka kolmen kuukauden määräaika asetti tiettyjä rajoituksia selvityksen laajuudelle. Aikaa oli kuitenkin riittävästi, jotta esiselvityksen tavoitteisiin pystyttiin vastaamaan. Tuloksista kootun selvityksen perusteella 1.12.2011 pidetyssä ohjausryhmän

kokouksessa todettiin yksimielisesti, että tarvitsemme alueellisesti toimivan yhteistyömallin (klusterin) avoimien turvallisuuskysymysten haltuun ottamiseksi ja ratkaisemiseksi. Esitetylle klusterimallille löytyi kannatusta kaikilta osallistujilta. Seuraavaan ohjausryhmän kokoukseen päätettiin kutsua muun muassa Aluehallintoviranomaisen (AVI), Turvallisuus ja kemikaaliviraston (Tukes), Kirkon tutkimuskeskuksen ja alueen yrittäjien edustus.

Esiselvityksen tavoite oli tunnistaa Pirkanmaan turvallisuusklusterin perusedellytykset ja selvittää millainen olisi parhaat edellytykset omaava turvallisuusklusterikonsepti. Ohjausryhmä linjasi esiselvitystyötä alla olevilla kysymyksillä, joihin on tässä yhteenvedossa sisällytetty myös edellä esitetyt tavoitekysymykset.

1. Määrittele klusterille selkeä idea ja missio -turvallisuusklusterin perusedellytykset.

Pirkanmaan turvallisuustoimijat, erityisesti viranomaistoimijat, ovat tehneet vuosien saatossa hyvää ja tuloksellista yhteistyötä. Käytännön tason yhteistyötä ei ole aiemmin kuitenkaan tehty esiselvityksessä esitetyssä laajuudessa. Kuten useassa yhteydessä on todettu, klusterissa on koossa valtava älyllinen pääoma, jonka jouheva käyttö antaa jo sinänsä erittäin suuren lisäarvon jokaiselle osallistujalle.

Pirkanmaan alueella on poikkeuksellisen laaja turvallisuustoimijoiden keskittymä, jota pystyttäisiin hyödyntämään entistä paremmin laaja-alaisen yhteistoiminnan kautta. Yhteinen huolenaihe, resurssien niukkeneminen, aiheuttaa selkeästi yhteistyön tarpeen tiivistämistä. Nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa tarvitaan entistä enemmän ennakoimisen näkökulmaa.

Kattavan tulevaisuuskuvan luomisen ja ylläpitämisen on katsottu vaativan laaja-alaista yhteistyötä. On tärkeää pyrkiä kulkemaan kehityksen kärjessä, jotta pärjäämme kilpailussa niin alueellisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin.

Pirkanmaan yritysten hyödyt tulee nähdä merkittävänä osana kokonaisuutta. Yrityselämän ja viranomaisten yhteistyön tiivistämisen tärkeys nousee esiselvityksessä esiin useaan otteeseen. Jos klusteri pystyy tavalla tai toisella edistämään vientikelpoisten palveluiden ja tuotteiden syntymistä, se kasvattaisi Pirkanmaalaisen osaamisen kysyntää, toisi työpaikkoja ja vahvistaisi takaisinkytkennän kautta osaamistamme.

Yhteistyöllä on katsottu olevan myös merkittävä rooli lainsäädännön muuttuessa ja yksityisen turvallisuusalan kasvaessa. Tärkeäksi kysymykseksi nousi myös eri paikkakunnilla toimivien verkostojen yhteistyön tärkeys.

Klusterit eivät saa muodostaa keskinäistä kilpailuasetelmaa. Kilpailun sijaan on etsittävä klustereiden välisiä yhteisiä hyötyjä. Toivetta yhteistyökuvioiden kartoittamiseen on tullut myös muiden klustereiden suunnasta. Turvallisuusteeman ympärillä toimivia klustereita on tällä hetkellä muun muassa Jyväskylässä, Oulussa ja Mikkelissä. Alueellisten klustereiden ja niiden osaamisen yhdistäminen voisi palvella erityisesti yrityselämää.

Yhtenä perusedellytyksenä on todettu se, että toiminta vaatii jokaisen mukana olevan organisaation vahvaa sitoutumista hankkeeseen, näkyä yhteisistä ja omakohtaisista hyödyistä, sekä käytännön ongelmien tiedostamista ja niiden voittamista. Visio Pirkanmaan turvallisuusbrändistä yhdistettynä laaja-alaiseen turvallisuuskäsitykseen ovat koettu asioiksi, joihin halutaan sitoutua ja niiden eteen halutaan tehdä pitkäjänteistä yhteistyötä.

2. Määrittele klusterin roolit ja tehtävät - turvallisuusklusterin konsepti.

Klusterin roolit ja tehtävät on kuvattu luvussa 5.2 Toiseen vaiheen tulokset. Klusterin keskeiseksi tehtäväksi on katsottu eräänlaisena turvallisuusongelmien ratkaisukeskuksena toimiminen. Käsiteltäväksi otettavien turvallisuusongelmien keskiössä tulee olla mm. sisäisen turvallisuuden ohjelmassa ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa esiin nousseet asiat – mitä ne tarkoittavat Pirkanmaalla? Klusterin tavoite on saada yhteistyöllä aikaan käytännön ratkaisuja esille nousseisiin keskeisimpiin kysymyksiin.

Klusterin käytännön toiminta sulautetaan olemassa olevan puolueettoman organisaation toiminnan alle. Ehdotuksena tällaiseksi organisaatioksi on ehdotettu Pirkanmaan liittoa tai Poliisiammattikorkeakoulua. Klusterin päättävänä elimenä toimii ohjausryhmä, johon kuuluu kunkin mukana olevan organisaatiotahon johtavia henkilöitä, jotta ohjausryhmässä sovitut asiat voidaan toteuttaa käytännön tasolla kussakin organisaatiossa. Ohjausryhmän alaisuudessa työskentelee päätoiminen vetäjä, jonka tehtävä on mm. toimia klusterin yhteyshenkilönä ja pitää ”pyörät pyörimässä”. Ohjausryhmä perustaa osaamisverkostoja tarpeen mukaan. Osa verkostoista toimii olemassa olevilla resursseilla ja osaan verkostoista pyritään hakemaan rahoitusta mm. EU:n Security ja TEKESin turvallisuushankkeista. Ohjausryhmän, vetäjän ja ohjausryhmän tehtäviä on kuvattu tarkemmin liitteessä 6.

3. Selvitä kuka voisi olla klusterin veturi – edellytykset, ehdotus mahdollisesta vetäjästä.

Esiselvityksen käytännön järjestelyt hoitanut Poliisiammattikorkeakoulu päätti turvata hankkeen jatkumisen jatkamalla esiselvityksen tekijän työsuhdetta. Hankkeen toivotaan jatkuvan yhteisrahoitteisena Pirkanmaan liiton kanssa. Rahoitusta pyritään hakemaan myös muista lähteistä toiminnan jatkon varmistamiseksi koko vuodelle 2012. Tavoite on päästä tilanteeseen, jossa klusteri tulisi rahoituksen suhteen omavaraiseksi osaamisverkostojen hankerahoitusten turvin. Varsinaisen klusterin toiminnalliset kulut koostuvat pääasiassa vetäjän palkkakuluista, eivätkä näin ollen muodosta kokonaisuutta ajatellen kovinkaan merkittäväksi kulueräksi.

4. Kuvaa turvallisuuden toimijatahot Pirkanmaalla. Ydintoimijat ja muut keskeiset yhteistyötahot ja yritykset.

Turvallisuuden alalla toimivista tahoista on laadittu erillinen luettelo. Luettelossa on esiselvityksen valmistuessa noin 40 toimijaa/sivua, jonka vuoksi sitä ei liitetä varsinaiseen raporttiin. Toinen syy on se, että luettelo ei ole lopullinen, vaan sitä pyritään päivittämään sitä mukaa kun uusia toimijoita tulee esille. Turvallisuustoimijoiden löytäminen oli haasteellista erityisesti yritysten osalta, sillä vain harvan turvallisuusasian äärellä työskentelevän yrityksen päätoimiala on turvallisuus. Tämä luettelo on saatavissa sähköpostitse esiselvityksen tekijältä (jouni.perttula@poliisi.fi).

LÄHTEET

- Arjen turvaa yhteistyöllä 2011. Ehdotus alueellisen sisäisen turvallisuuden yhteistyön toimintamalliksi. Sisäasianministeriön julkaisuja 23/2011. Helsinki. Luettavissa: [http://www.intermin.fi/intermin/hankeet/turva/home.nsf/files/232011%20arjen%20turvaa%20yhteistyolla/\\$file/232011%20arjen%20turvaa%20yhteistyolla.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankeet/turva/home.nsf/files/232011%20arjen%20turvaa%20yhteistyolla/$file/232011%20arjen%20turvaa%20yhteistyolla.pdf). Luettu 4.11.2011.
- Engeström, Y. 1995. Kehittävä työntutkimus -perusteita, tuloksia ja haasteita. Helsinki: Edita.
- Euroopan yhteisöjen komissio. 2009. Euroopan turvallisuustutkimus ja -innovaatiostrategia. Komission alustava kanta ESRFin keskeisiin havaintoihin ja suosituksiin. KOM(2009)691. Bryssel. Luettavissa: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/security/files/mami/comm_pdf_com_2009_0691_f_communication_fi.pdf. Luettu 22.9.2011
- Finnsecurity. 2010. Turvallisuusalan yritysten suhdanne- ja toimialaraportti 2010, tiivistelmä. Luettavissa: http://www.finnsecurity.fi/files/101123_Turvallisuustutkimus2010tiivistelma2.pdf. Luettu 2.11.2011.
- Hyytiäinen, M. 2011. 20.4.2011. Henkilökohtainen tiedonanto / yksityinen sähköpostiviesti Jouni Perttulalle.
- Hämäläinen, P. 2011. Haastattelu 21.9.2011. Poliisiammattikorkeakoulu.
- Härkönen, A. 2007. Turvallista elämää Pohjois-Kymenlaaksossa? Raportti Kouvolan seudun asukkaiden kokemasta turvallisuudesta. Tutkimuksia ja raportteja, sarja B: 38. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Kotka. Luettavissa: <http://www.kyamk.fi/folders/Files/Kirjasto/Kirjasto/Julkaisutoiminta/B%2038%20Anjan%20tutkimus%20netti.pdf>. Luettu 22.9.2011.
- Kansallinen turvallisuustutkimuksen strategia. Sektoritutkimuksen neuvotelukunnan julkaisuja 17:2009. Luettavissa: http://www.defmin.fi/files/1479/Kansallinen_turvallisuustutkimuksen_strategia.pdf. Luettu 27.10.2011.
- Keski-Suomen turvallisuusklusterin hankeraportti. 2011. Jyväskylän yliopisto, Informaatioteknologian tiedekunta, Tietotekniikan laitos. Jyväskylä.
- Koivisto, T., Mikkonen, T., Vadén, T., Valkokari, K., Ahonen, M. & Vainio, N. 2011. Rajoja ylittävä innovointi. Tampere: Tampere University Press.
- Kupi, E., Kortelainen, H., Lanne, M., Palomäki, K., Murtonen, M., Toivonen, S., Heikkilä, A-M., Uusitalo, T., Wuoristo, T., Rajala, A. & Multanen, A. 2010. Turvallisuusalan liiketoiminnan kasvualueet ja -mahdollisuudet Suomessa. VTT tiedotteita 2534. Luettavissa: <http://www.vtt>.

- fi/inf/pdf/tiedotteet/2010/T2534.pdf. Luettu 17.10.2011.
- Niemelä, P. & Lahikainen, A. R. 2000. Inhimillinen turvallisuus. Tallinna: Vastapaino.
- Palomäki, K. 2011. Innovatiivisen verkostoyhteistyön edellytykset turvallisuusallalla. VTT tiedotteita 2568. Luettavissa: <http://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2010/T2568.pdf>. Luettu 22.9.2011.
- Pirkanmaan liiton internet-sivut. Luettavissa: <http://www.pirkanmaa.fi/pirkanmaa.html>. Luettu: 22.9.2011.
- Pisto, M. H. 2011. Suomen turvallisuusvuosikirja 2011–2012. Finnsecurity Ry. Artikkele s.3. Helsinki: Forssa Print Oy.
- Pisto, M. H. 2010. ”Yhdessä olemme enemmän” - Turvallisuusalan järjestöklusterin selvitys. Tekes. Helsinki. Luettavissa: http://www.tekes.fi/fi/gateway/PTARGS_0_201_403_994_2095_43/http%3B/tekes-ali1%3B7087/publishedcontent/publish/programmes/turvallisuus/documents/turvallisuusalan_jarjestoklusterin_selvitys.pdf . Luettu 30.9.2011.
- Saarela, K. L. 2011. Tukes ja Tampere- yhteistyöllä turvallisuuteen - Tampereen turvallisuusklusteri. Diasarja. Esitetty Tukesin avajaisseminaarissa 9.2.2011. Luettavissa: http://www.tukes.fi/Tiedostot/julkaisut/Saarela_Tukes_090211%20%5BVain%20luku%5D%20%5BYhteensopivuustila%5D.pdf. Luettu 22.9.2011.
- Sisäisen turvallisuuden ohjelman väliraportti. 2011. Sisäasiainministeriön julkaisut 10/2011. Helsinki: Sisäasiainministeriö.
- Tikkanen, S., & Aapio, L., & Kaarnalehto, A., & Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J. & Pisto, M. H. 2008. Ammattina turvallisuus. Helsinki: WSOY.
- Tilastokeskus. 2011. Suomi lukuina. Maakuntien pinta-ala, väestö ja bruttokansantuote (NUTS 3) Luettavissa: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#vaestorakenne. Luettu 12.12.2011.
- Timonen, J., Antikainen, M. & Pulkkinen, K. 2008. Klusterimalli infra-alan osaamisen kehittämisessä. Taustaraportti. Tiehallinnon sisäisiä julkaisuja 77/2009. Helsinki: Tiehallinto. Luettavissa: <http://alk.tiehallinto.fi/julkaisut/pdf2/4000675-v-osake-taustaraportti.pdf>. Luettu 12.12.2011.
- Valtioneuvoston periaatepäätös. 2008. Turvallinen elämä jokaiselle - Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Valtioneuvoston yleisistunto 8.5.2008. Sisäasiainministeriön julkaisut 16/2008. Helsinki. Luettavissa: [http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/162008/\\$file/162008.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/162008/$file/162008.pdf). Luettu 7.12.2011.
- Valtioneuvoston periaatepäätös. 2010. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Helsinki: Vammalan kirjapaino. Luettavissa: <http://www.defmin>

fi/files/1696/Yhteiskunnan_turvallisuusstrategia_2010.pdf. Luettu 27.10.2011.

- Virkkunen, J. 2011. Uuden toimintakonseptin kehittäminen työorganisaatioin ja ammattikorkeakoulun yhteisenä haasteena (käsikirjoitus). Artikkelin ilmestyy kirjassa: Kaljonen, P. & Matinheikki-Kokko, K. (toim.) Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus .Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.
- Virta, Sirpa. 2011. Turvallisuuden tutkimus - Tieteenalat ja monitieteisyyden lähtökohtia. Artikkelikäsikirjoitus julkaistaan Tiede ja ase- julkaisussa 2011.
- Virtanen, E. & Hernesniemi, H. 2005. Klusterin evoluutio - Prosessikuvaus. Teknologia katsaus 174/2005. Tekes. Helsinki. Luettavissa: http://www.hpl.fi/ek_suomeksi/tulevaisuusluotain/dokumentit/linkki_pdf/Klusteri.pdf. Luettu 21.11.2011.

LIITTEET

Liite 1: Pirkanmaan alueen kunnat 2011

Liite 2: Yhteiskunnan turvallisuusstrategian uhkamallit.

(Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 65-78).

1. Voimahuollon vakavat häiriöt
2. Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt - kyberuhkat
3. Kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
4. Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
5. Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
6. Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
7. Julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
8. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt
9. Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
10. Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
11. Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
12. Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
13. Sotilaallisen voiman käyttö

Liite 3: Alueellisen
sisäisen
turvallisuuden
toimintamallin
keskeiset
elementit.

(Arjen turvaa yhteistyöllä
2011, 20)

Alueellisen sisäisen turvallisuuden toimintamallin keskeiset elementit	
1.	<p>Laaja-alainen käsitys turvallisuudesta</p> <p>Laaja-alainen käsitys turvallisuudesta parantaa turvallisuuteen vaikuttavien asioiden ja niiden riippuvuussuhteiden ymmärtämistä. Näin eri toimijat voivat tunnistaa sekä oman että yhteistyökumppaneitten roolit kokonaisuudessa. Tämä edistää alue toimijoiden (viranomaiset, järjestöt, elinkeinoelämä) yhteisen tavoitteen muodostumista ja yhteistoimintaa.</p>
2.	<p>Ehkäisevä toiminta</p> <p>Ehkäisevällä toiminnalla vähennetään syrjäytymistä ja lisätään kansalaisten omaehtoista selviytymistä sekä valmiutta toimia arjen eri tilanteissa.</p>
3.	<p>Normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen</p> <p>Yhteistyöllä varmistetaan alueen resurssien ja osaamisen (viranomaiset, järjestöt, elinkeinoelämä) mahdollisimman tehokas hyödyntäminen normaaliolojen häiriötilanteissa.</p>
4.	<p>Ohjelmien ja strategioiden yhteensovittaminen yhteisiin tavoitteisiin</p> <p>Turvallisuus- ja hyvinvointitavoitteiden kytkeminen alueellisiin, maakunnallisiin (maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelmat) ja paikallisiin strategioihin ja ohjelmiin mahdollistaa laajan toimijajoukon resurssien sekä hankeressurssien suuntaaminen alueellisesti sovituihin kehittämiskohteisiin.</p>
5.	<p>Avoin verkostoyhteistyö</p> <p>Mahdollistaa alueellisten toimijoiden ja hankkeiden resurssien tehokkaan yhteiskäytön toteuttaessa toimijoiden omia ja yhteisiä tavoitteita.</p>
6.	<p>Paikallisen toiminnan ohjaus ja tuki (toteutus kuntatasolla)</p> <p>Alue toimijoiden yhteistyö varmistaa mahdollisimman tehokkaan tuen kunnille ja paikallisille toimijoille edistettäessä arjen turvaa sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumista ja niiden hallintaa.</p>
7.	<p>Turvallisuus- ja hyvinvointimallin vaikuttavuuden arviointi</p> <p>Uusien kehitysteiden toimintamallien poikkiallisen ja sektorirajat ylittävän ennakoivan yhteistoiminnan avulla on mahdollista parantaa toiminnan vaikuttavuutta sekä vähentää kustannuksia.</p>

Liite 4: Turvallisuusalan järjestöjä

(lähde:http://www.tekes.fi/fi/gateway/PTARGS_0_201_403_994_2095_43/http%3Btekes-ali1%3B7087/publishedcontent/publish/programmes/turvallisuus/documents/turvallisuusalan_jarjestoklusterin_selvitys.pdf)

Asis Finland (www.asisfinland.org)

ASIS Finland on Suomen johtava kansainvälinen turvallisuusalan yhdistys ja merkittävä yhteiskunnallinen turvallisuusvaikuttaja. Yhdistys toimii turvallisuusalan ammattilaisten välisenä linkkinä kansainvälisiin verkostoihin tarjoamalla jäsenilleen alan parasta tietoutta, osaamista ja koulutusta.

- ASIS Finland ry on kansainvälisen ASIS Internationalin jäsenosasto
- Suomessa ei alueellista toimintaa – painottuu kansainvälisyyteen ja jäseniä on ympäri Suomea
- Kansainvälisesti yli 37.000 jäsentä ja Suomessa n. 90 jäsentä

Finnsecurity (www.finnsecurity.fi)

Turvallisuusalan ammattilaisten yhdistyksenä Finnsecurity ry:n tavoitteena on alan merkittävänä vaikuttajana kehittää jäsentensä ammatillista osaamista ja yhteishenkeä verkostoitumalla sekä lisätä yhteistyötä muiden turvallisuusalan järjestöjen, yritysten ja julkisen vallan kanssa turvallisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa.

- Finnsecurityssä on 650 henkilöä ja 60 yritysjäsentä

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ry

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) tarjoaa 1500 mahdollisuutta lisätä turvallisuutta. Eri puolilla Suomea järjestettävillä kursseilla saat tietoa, taitoja ja valmiuksia, joita tarvitaan arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa.

MPK on yhdistysten yhdistys ja jakautuu lisäksi piiriorganisaatioksi.

- jäsenyhdistyksiä on 15 ja piirijärjestöjä 15
- sotilaallista koulutusta reserviläisille
- kouluttaja- ja johtamiskoulutusta
- varautumiskoulutusta yhteiskunnan häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten
- turvallisuuden kansalaistaitoja

Neuvottelevat Sähkösuunnittelijat (www.nssoy.fi)

NSS ry on Suomen sähköalan suunnittelijoiden ja suunnittelutoimistojen yhdistys, jonka toiminta-ajatuksena on kehittää hyvää sähkösuunnittelutapaa ja toimia sähköalan suunnittelijoiden ja suunnittelutoimistojen ammatillisena yhdyssiteenä.

- Osallistuu aktiivisesti lainsäädännönkehittämiseen
- Antaa lausuntoja ja tekee aloitteita säädösten ja määräysten uusimisesta
- Ohjaa jäsenistöään erilaisten määräysten soveltamisesta
- Järjestöllä on yli 100 toimistojäsentä, 400 henkilöjäsentä ja noin 70 yhteistoimintajäsentä

Suomen palokalustoliikkeiden yhdistys ry (www.sply.fi)

Suomen palokalustoliikkeiden yhdistys ry:n jäsenliikkeet ovat palokalustualan asiantuntijoita ja vastaavat myymiensä tuotteiden laadusta, huollosta ja varaosapalvelusta. Jäsenliikkeiltä saa myös opastuksen, koulutuksen ja asiantuntija-avun kaikissa palokalustoalaan liittyvissä asioissa. Toiminta yhdistyksessä on osoitus pitkäjänteisestä ja vastuuntuntoisesta asennoitumisesta palokaluston kehittämiseen, valmistukseen ja jälleenmyyntiin.

- Kaikki jäsenliikkeet (31kpl) ovat Suomen palokalustoliikkeiden yhdistys ry:n kautta jatkuvassa ja tiiviissä yhteistyössä alan viranomaisten sekä asiantuntijoiden kanssa.

Suomen poliisijärjestöjen liitto ry (www.spjl.fi)

Suomen poliisijärjestöjen liitto (SPJL) edistää jäsentensä oikeudenmukaista palkkausta, työsuhdeturvaa ja työolojen kehittämistä neuvottelemalla ja vaikuttamalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Samalla liitto toimii niin, että jäsenten työn tunnettuus kasvaa ja arvostus lisääntyy entisestään ja työhön annetaan riittävät resurssit.

- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto (SPJL) on maan suurin poliisin ja oikeushallinnon ammattilaisten asian ajaja.
- Liiton jäsenyhdistyksiin kuuluu lähes 12200 poliisimiestä ja kihlakuntien toimistoissa, oikeuslaitoksessa ja hätäkeskuksissa työskenteleviä osajajaa. Liitolla on myös opiskelijajäseniä.
- Ylintä päätösvaltaa SPJL:ssä käyttää joka neljäs vuosi kokoontuva liit-

tokokous, joka muun muassa valitsee valtuuston, hallituksen ja liiton puheenjohtajan.

Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistys ry (PIA ry)

Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistys ry toimii alan teollisuuden yhteistyöelimenä Suomessa, on kiinteässä yhteistyössä puolustushallinnon kanssa ja edustaa Suomea alan kansainvälisissä järjestöissä. Toimialayhdistys edustaa Suomea alan eurooppalaisissa yhteistyöjärjestöissä ASD:ssä - AeroSpace and Defence Industries Association of Europe ja EUROSPACE:ssa - The Association of European Space Industry. Yhdistys toimii myös kontaktilinkkinä NATOon kuuluvaan yhteistyöelimeen NIAGiin (NATO Industrial Advisory Group).

- alan sisäinen verkottuminen perustettu 1994, jäsenyityksiä 86
- kattaa lähes kokonaan alan kotimaisen teollisuuden
- yhteistyön kehittäminen puolustushallinnon kanssa
- alan tuotekehitys- ja tutkimustoiminnan koordinoiminen
- kansainvälistymistoiminnan kehittäminen
- osallistuminen eurooppalaisten toimialajärjestöjen toimintaan

Secman (www.secmanurvapalvelut.fi)

Secman on rekisteröimätön yhdistys ja turvallisuusjohtajien muodostama foorumi, joka käsittelee ajankohtaisia turvallisuusasioita kokouksissaan ja etsii ratkaisuja jäsenistöä koskeviin turvallisuusjohtamiskysymyksiin.

- Jäsenet kutsutaan erikseen. Jäseniä on noin 30.
- Jäsenet ovat suomalaisten suuryritysten turvallisuusjohtajia, tietoturvallisuusjohtajia, viranomaisia ja opettajia.
- Secmaniin ei kutsuta jäseniä, joiden työtehtävänä on turvallisuusliiketoiminta.

Suomen Paloinsinööriyhdistys

Suomen Paloinsinööriyhdistys ry eli lyhyemmin SPIY on vuonna 1949 perustettu asiantuntijoiden muodostama yhdistys. Sen tavoitteena on jäsenistönsä avulla edistää paloturvallisuutta ja vahinkojen ennaltaehkäisyä suomalaisen

teollisuuden ja yhteiskunnan hyväksi. Tavoitteensa saavuttaakseen yhdistys järjestää vuosittain tutustumiskäyntejä ja koulutustilaisuuksia, joiden tarkoituksena on herättää avointa keskustelua ja tiedonsiirtoa oman jäsenistönsä ja yhteistyökumppaneiden keskuudessa.

Suomen Palopäälystöliitto

Suomen palopäälystöliitto on arvostettu turvallisuuspoliittinen keskustelija, avoimeen kumppanuuteen ja jatkuvaan kehittymiseen luottava pelastustoimen korkeatasoisinta asiantuntija-, koulutus- ja materiaalipalvelua tuottava yhteistyöjärjestö.

- Liiton tarkoituksena on edistää jäsenistönsä ammattitietoja ja -taitoja sekä kohottaa ja edistää kansalaisten, yhteisöjen ja laitosten valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen niin normaali- kuin poikkeusoloissa.
- Jäseniä on noin 2000

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Yhdistyksen nimi on Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. Järjestö on suomen- ja ruotsinkielinen, pöytäkirjakielenä on suomi. Järjestön nimen epävirallisena lyhenteenä käytetään SPEK. SPEK toimii palo- ja pelastusalan sekä väestönsuojelun ja varautumisen asiantuntijana, kouluttaa, valistaa ja opastaa kansalaisia turvalliseen huomiseen.

- järjestön tarkoituksena on edistää yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen onnettomuuksien ja tuhojen aiheuttamilta vaaroilta normaali- ja poikkeusoloissa erityisenä tehtävänä palo- ja pelastusalan, varautumisen ja väestönsuojelun kehittäminen. Järjestön toiminnan tarkoituksena on lisäksi ylläpitää ja edistää osaltaan maamme vapaaehtoispalokuntien toimintakykyä.
- järjestö toteuttaa tarkoitustaan valtakunnallisena keskusjärjestönä toimien yhteistyössä viranomaisten sekä eri järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa.
- jäseneksi voi järjestön hallitus hyväksyä sellaisen oikeuskelpoisen yhteisön tai säätiön, jonka tarkoituksiin kuuluu toiminta järjestön toimialan tai jonkin sen osa-alueen hyväksi.

- kannattajajäseneksi voi järjestön hallitus hyväksyä oikeuskelpoisen yhteisön tai säätiön, joka haluaa tukea järjestön toimintaa ja sitoutuu suorittamaan määrätyn kannatusmaksun järjestölle.

Suomen Riskienhallintayhdistys (www.srhy.fi)

Suomen riskienhallintayhdistys on yhteisö- ja henkilöjäsenistä koostuva järjestö, jonka lähtökohtana toiminnassa on yritysten riskienhallinta ja sen kehittäminen.

- Tavoitteena on yhteistoiminnalla kehittää riskienhallinnan ammatillista osaamista eri aloja edustavien jäsenten ja jäsenyritysten piirissä sekä tukea ja edistää riskienhallinta-ajattelua ja alan tietouden leviämistä koko yhteiskunnassa.
- Riskienhallintayhdistys pyrkii toiminta-ajatuksensa puitteissa yhteistyöhön alan muiden järjestöjen kanssa sekä Suomessa että ulkomailla.
- Yhdistyksessä on tällä hetkellä yhteensä reilut 200 henkilö- ja yhteisöjäsentä.

Suomen riskianalyysiseura (www.vtt.fi/riskianalyysiseura)

Suomen Riskianalyysiseuran toiminta-alueen asiasisällön muodostavat turvallisuus- ja riskianalyysit, riskien arviointi, turvallisuus- ja ympäristöjohtaminen ja auditoinnit.

- Toiminnan painopiste on suomalaisessa prosessiteollisuudessa ja sitä tukevassa kone- ja laiteollisuudessa sekä palvelutuotannossa.
- Suomen Riskianalyysiseuran toiminnan tarkoituksena on edistää alan asiantuntijoiden välistä keskustelua toiminta-alueeseen liittyvistä asioista, jotta toiminnalle asetetut tavoitteet saavutettaisiin.
- Noin 170 henkilöjäsentä

Suomen Turvaurakoitsija Liitto ry (www.lukkoliikkeet.fi)

Turvaurakointia, teknistä suojaamista ja lukkoliiketoimintaa edustavien yritysten toimialajärjestö, joka edustaa kattavasti alan toimintaa Suomessa. Toiminnan keskeinen sisältö on:

- Ylläpitää alan sertifioituja laatu- ja ympäristöjärjestelmiä

- Hyvä kansainvälinen verkosto
- Jäseniä hyvin kattavasti koko valtakunnan alueella
- Eri alueiden edustus huomioitu hallinnossa ja toimikunnissa
- Alueellisia seminaareja ja koulutustilaisuuksia
- Vuosikokoukset kiertävästi eri alueilla
- Noin 100 varsinaista jäsentä, joilla noin 130 toimipistettä valtakunnan kattavasti
- Noin 20 yhteistoimintajäsentä

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry (www.vartioliikkeittenliitto.fi)

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry on vartioimis- ja turvallisuusalan toimialajärjestö, jonka tarkoituksena on edistää jäsentensä elinkeinopoliittisia etuja, jäsentensä etuja työsuhteisiin liittyvissä asioissa ja jäsentensä välistä yhteistoimintaa.

- Liitto antaa lausuntoja turvallisuusalan lainsäädäntöhankkeissa ja osallistuu eri turvallisuusalaan liittyvien toimikuntien työskentelyyn.
- 17 jäsenyritystä

Suomen Yksityisetsivä ja Lakitoimistoliitto ry (www.yksityisetsiva.fi)

Yhdistys toimii Suomessa yksityisetsivän ammatinharjoittajien ja tätä sivuavaa oikeusaputoimintaa harjoittavien henkilöiden liittona, jonka jäsenistö koostuu useiden alojen asiantuntijoista. Yhdistys pitää yllä jäsenten ammattitaitoa, järjestämällä koulutustilaisuuksia, opinto- ja tutustumismatkoja, seuraamalla turvallisuusalan ja erityisesti yksityistutkinnan kansainvälistä ja kotimaista kehitystä.

- Yhdistys pyrkii hoitamaan jäsenten edunvalvontaa ja tiedottamista viranomaisiin nähden.
- Yhdistyksellä on hyvät kansainväliset yhteydet
- Liittoon kuuluu eri toimistojen edustajina noin 20 jäsentä.

Tietoturva ry (www.tietoturva.fi)

Tietoturva ry on 1997 perustettu tietoturva-ammattilaisten yhdistys, joka edistää tietoturvallisuutta ja tietoturvatietoutta. TTry on tietoturva-ammattilaisten voittoa tavoittelematon ja vapaaehtoistyöhön pohjautuva yhdistys, joka edistää yleisesti tietoturvallisuutta ja tietoturvatietoutta. Se on Tietotekniikan liitto ry:n jäsenyhdistys ja (ISC)²:n Affiliated Local Interest Group.

- Tukee jäsenten ammattitaidon kehittämistä ja edistää hyvien tietoturvatapojen noudattamista tietoturvallisuuden kaikilla osa-alueilla.
- Seminaareja ja koulutustilaisuuksia tietoturvan ammattilaisille
- Yli 900 jäsentä

Turva-alan Yrittäjät (www.turva-alanyrittajat.fi)

Turva-alan yrittäjät on teknisten turvallisuuspalvelujen yrittäjäjärjestö, jonka tehtävinä ovat:

- Alan yritysten näkemysten esilletuominen lakeja valmisteleville viranomaisille
- Turvallisuusjärjestelmien hyvien toteutuskäytäntöjen kehittäminen ja niitä koskevien ohjeiden julkaiseminen
- Tekninen täydennuskoulutus yhdessä Sähköinfo Oy:n kanssa
- Ammattitaidon ja luotettavuuden arvostuksen edistäminen turvasuunnittelu-, asennus- ja ylläpitotöissä
- Turva-alan yleisen toimintaympäristön edistäminen sidosryhmien kanssa

Työsuojelupäälliköt ry (www.finnsafe.net)

Työsuojelupäälliköt ry:n tarkoituksena on edistää turvallisuutta, työhyvinvointia ja työympäristötoimintaa, lisätä jäsentensä tietoutta turvallisuuteen, työhyvinvointiin ja työympäristöön liittyvissä kysymyksissä, välittää jäsenilleen alaan liittyvää tietoa sekä kotimaassa että ulkomailla, luoda jäsenilleen mahdollisuuksia osallistua alan koulutustoimintaan sekä toimia jäsentensä ammatillisena yhteisönä.

- Apua työsuojelun perusvalmiuden kehittämiseen ja tietojen ylläpitoon

- Järjestelmällinen jatkokoulutusohjelman
- Laajan asiantuntijaverkoston tuen ja vuorovaikutusmahdollisuuden
- Arvostetun järjestön tuoman vaikutuskanavan turvallisuusalan kehittämisessä
- Tietoa kansallisista ja kansainvälisistä turvallisuusalan tapahtumista
- Noin 700 henkilöjäsentä

Yhteiskuntaturvallisuuden seura

Yhteiskuntaturvallisuuden seura on foorumi laaja-alaiselle turvallisuutta koskevalle keskustelulle.

- Yhdistyksen tarkoituksena on edistää yhteiskunnallista kehitystä siten, että turvallisuusasioiden hallinta tulee laajemmin osaksi yhteiskunnan eri sektoreiden toimintaa. Tämä edellyttää turvallisuusrakenteiden kehittämistä niin, että ne paremmin vastaavat 2000-luvun haasteisiin, etenkin ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välisen suhteen kehittymiseen ja toisaalta yhteiskuntaturvallisuuden sektorien välisen työnjaon ja yhteistoiminnan kehittämiseen.
- Tavoitteena on yhteiskunta, joka käyttää resurssejaan tehokkaalla tavalla turvallisuutensa kehittämiseen. Keskeistä tämän tavoitteen saavuttamiseksi on edistää kaikkien yhteiskunnan osallisuutta ja vastuuta turvallisuusasioiden hallinnassa. Yhdistys toimii foorumina yhteiskuntaturvallisuutta koskevalle keskustelulle Suomessa.

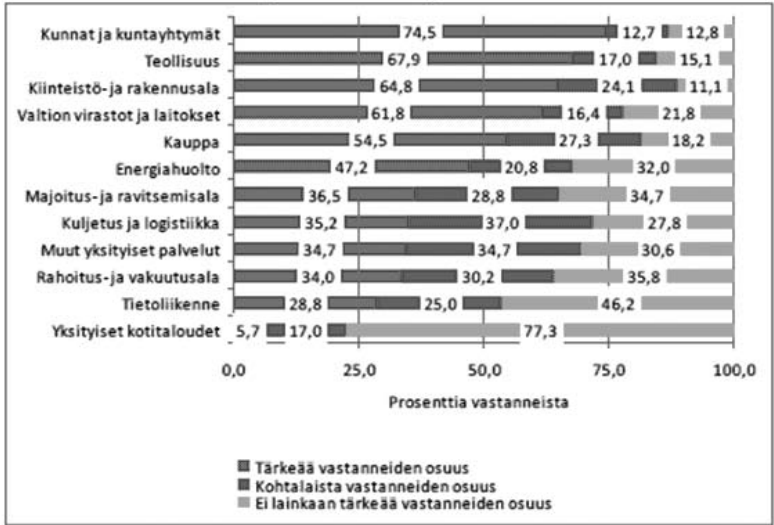
Yrityssuojeluyhdistys

Yhdistys jatkaa 18.2.1963 perustetun yrityssuojeluyhteisön toimintaa ja sen tarkoituksena on edistää toimitilaturvallisuutta, pelastus- ja väestönsuojelutoimintaa, varautumista sekä valmiussuunnittelua,

- toimii myös valtakunnallisen KTL1 - avainhallintajärjestelmän puolueettomana pääkäyttäjänä, jonka toimintaa valvoo erillinen KTL1-työryhmä.
- järjestää jäsenilleen neuvottelupäiviä, kursseja, opintomatkoja, esittelyjä, ym. tilaisuuksia

- voi toiminnallisesti jakaantua jaostoihin, joiden toimintasäännöt vahvistaa yhdistyksen hallitus,
- harjoittaa tarkoitukseensa liittyvää julkaisu- tiedotus- ja koulutustoimintaa sekä materiaalin välitystä
- tekee aloitteita ja esityksiä sekä antaa tarvittaessa lausuntoja
- voi kuulua jäsenenä alan yhteisöön yhdistyksen kotipaikka on Helsingin kaupunki ja toimialueena koko maa.

Liite 5: Turvallisuusalan yritysten tärkeimmät asiakasryhmät ja toimialat

(Finnsecurity 2010, dia 20).

Liite 6: Pirkanmaan turvallisuusklusterin organisaation jäsenet ja tehtävät

<h3>Ohjausryhmä</h3>	<h3>TEHTÄVÄT</h3>
<h4>JÄSENET</h4>	<ul style="list-style-type: none">☐Pysyvä toimielin☐Vastuu maakuntabrändin edistämisestä☐Päätävä elin☐Kokoontuu säännöllisesti ja tarpeen tullen☐Luo toiminnalle suuntaviivat → koordinointi☐Ratkaisee turvallisuusongelmia yhteistyössä - joko ryhmänä itse tai osaamisverkostojen työn kautta☐Päätää käynnistettävistä hankkeista☐Ohjaa osaamisverkostojen toimintaa☐Ohjaa klusterin vetäjän toimintaa☐Kunkin organisaation edustaja on vuorotellen puheenjohtaja
(johtavasta asemasta)	
<ul style="list-style-type: none">·TTY·TaY·Polamk·PIPO·Pelastus·TRE kaupunki·EK·PV·PSHP·VTT·?·?	
	

<h3>Osaamisverkosto</h3>	<h3>TEHTÄVÄT</h3>
<h4>JÄSENET</h4>	<ul style="list-style-type: none">☐Työskentelee ohjausryhmän toimeksiannon mukaan☐Ratkaisee turvallisuusongelmia☐Tekee valmiussuunnitelmia☐Kehittää toimintaa☐Tekee konsepteja☐Raportoi toiminnasta ohjausryhmälle ryhmän puheenjohtajan kautta☐Verkostot vaihtuvat ☐Ei turhia työryhmiä / verkostoja → perustetaan vain todelliseen tarpeeseen, silloin kun tarvitaan laaja-alaista näkemystä ja laaja-alaista yhteistyötä☐Jonkin ryhmän työ vie pitkään, jotkut asiat ratkaistaan nopeasti☐Konkreettista toimintaa tutkimuksen tukemana
<p>Valitaan kunkin projektin tarpeen mukaan - tarpeellinen määrä</p> <p>Ydinryhmästä</p> <p>Yritykset</p> <p>Yhdistykset</p> <p>Järjestöt</p> <p>Ym..</p> <p>Puheenjohtaja valitaan osallistujajoukosta</p>	

Vetäjä

TEHTÄVÄT

- ▣ Yhteyshenkilö
 - Ohjausryhmä
 - Osaamisverkosto
 - Media
 - Seminaarit / luennot
 - Muut klusterit → hakee synergiaetuja
- ▣ Pitää pyörät pyörimässä
- ▣ Kehittää toimintaa
- ▣ Kouluttaa
- ▣ Koollekutsuja
- ▣ Toimii ohjausryhmän sihteerinä
- ▣ "Työrukkanen"

Liite 7: Esiselvityksen ensimmäisen vaiheen haastatteluteemat

1. Mitä turvallisuusalaan liittyvää toimijaryhmää edustat ja mihin oma asiantuntemuksesi painottuu?
2. Mikä on edustamasi organisaation ydintehtävä turvallisuuden alalla?
3. Minkä vuoksi turvallisuusklusterin pitäisi olla olemassa? Onko klusterille tarvetta?
4. Mitä lisäarvoa klusterilla olisi jo tätä tarkoitusta (turvallisuus) palveluihin tahoihin? Mikä konsepti tuo toimijoille enemmän kuin vie?
5. Mitä odostat turvallisuusklusterin tekevän? Mainitse käytännön esimerkkejä.
6. Muodostaako klusteri liiketoiminnan mahdollisuuksia? Jos muodostaa, niin minkälaisia?
7. Mitä ongelmia klusteritoimintaan ja sen käynnistämiseen liittyy?
8. Mitkä ovat edustamasi organisaation keskeisimmät yhteistyökumppanit?
9. Muita ajatuksia/ideoita turvallisuusklusteriin liittyen?

Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia
ISSN 1455-8262 ISSN 1455-8262

Vesa Huotari & Matti Vuorensyrjä: Henkilöstön työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto. Poliisin henkilöstöbarometri kehittämisen välineenä. 41/2011. 29 €.

Sanna-Mari Humppi ja Noora Ellonen: Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tapausten tunnistaminen, rikosprosessi ja viranomaisten yhteistyö. 40/2010. 19,00 €

Mirkka Kreuz: Terrorismin torjunta Suomessa. 39/2010. 25,00 €

Arno Tanner ja Laura Koivisto-Khazaal: Maahanmuutto- ja ulkomaalaisviranomaiset mediassa. 38/2010. 24,00 €

Matti Vuorensyrjä: Tulos- ja kehityskeskustelujen arviointi ja kehittäminen poliisihallinnossa. 37/2009. 17,00 €

Petri Rainiala: Tiedottajan käyttö poliisin tiedonhankintamenetelmänä. 36/2009. 20,00 €

Erkki Hämäläinen: Eurooppalaistuva lainvalvonta. 35/2009. 23,00 €

Terhi Hakamo, Anne Alvesalo, Kirsi Jauhiainen ja Erja Virta: Talousrikokset rikosprosessissa. 33/2009. 33,00 €

Outi Roivainen ja Elina Ruuskanen: Laki ja järjestys? Poliisien ja kaupunkilaisten näkemyksiä järjestyslaista sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnasta. 32/2008. 38,00 €

Anna Vanhala: Piiri pieni pyörii. Poliisipäälliköiden ammatti-identiteetti ja työelämäkerrat. 31/2007. 29,00 €

Anna-Liisa Heusala, Anja Lohiniva ja Antti Malmi: Samalla puolella - eri puolilla rajaa. Rajaturvallisuuden edistäminen Suomen ja Venäjän viranomaisyhteistyönä. 30/2008. 43,00 €

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja
(ISSN 1797-5743)

- Matti Vuorensyrjä: Poliisin työkyky ja työssä jaksaminen. 98/2012. 21,00 €
- Kristiina Haraholma: Poliisin hallintorakenneuudistus 97/2011. 27,00 €
- Matti Vuorensyrjä: Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus. 96/2011. 25 €.
- Jenni Niemi: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa. 95/2011. 12 €
- Mika Susi ja Niina Pekkala (toim.): Terrorismin rahoitus. 94/2011. 16 €
- Milla Lumio: Hymyn takana - Thaimaalaiset maahanmuuttajat, viranomaiset ja kotoutuminen 93/2011. 14 €
- Sanna-Mari Kuoppamäki: Poliisin ja Rajavartiolaitoksen turvapaikkamenetelyt ja viranomaisyhteistyö 92/2011. 11 €
- Vesa Muttilainen ja Terhi Kankaanranta: Talousrikollisuus kehityssuunnat ja toimintaympäristö vuosina 2000-2009. 91/2010
- Ulla Palonen: Turvallisuusympäristön muutos diskurssina. Oikeus- ja sisäasioiden strategiat, järjestäytynyt rikollisuus ja poliisitoiminta. 90/2010. 13,00 €
- Jenni Niemi: Seurusteluväkivalta nuorten kokemana. 89/2010. 13,00 €
- Laura Peutere: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009. 88/2010. 12,00 €
- Lauri Holmström: Industrial espionage and corporate security: the Ericsson case. 87/2010. 8,00 €
- Terhi Kankaanranta ja Vesa Muttilainen: Kuittikauppa rakennusalan talousrikollisuutena. 86/2010. 12,00 €
- Laura Peutere: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. 85/2009. 19,00 €

Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjoja
ISSN 1455-8270

- Kimmo K. Kiiski: Poliisin rooli kuolemansyöntutkinnassa. 18/2009.
2. uudistettu painos. 20,00 €
- Johan Boucht, Dan Frände suom. Markus Wahlberg: Suomen rikosoikeus.
Rikosoikeuden yleisten oppien perusteet. 17/2008. 20,00 €
- Reima Kukkonen: Keinotekoisista varallisuusjärjestelyistä ulosotossa ja ve-
lallisen rikoksissa. 16/2007. 27,00 €
- Risto Honkonen & Nora Senvall (toim.): Poliisin johtamista kehittämässä.
15/2007. 39,00 €
- Arto Hankilanoja: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen
poliisihallinnossa. 10/2003 2. uudistettu painos 2007. 16,00 €
- Janne Häyrynen & Tero Kurenmaa: Arvopaperimarkkinarikokset. 14/2006.
25,00 €
- Anne Alvesalo & Ari-Matti Nuutila (toim.): Rangaistava työn turvattomuus.
13/2006. 21,00 €
- Anne Jokinen: Rikos jää tekijän mieleen. Muistijälkitesti rikostutkimus-
menetelmänä. 12/2005. 20,00 €
- Nina Pelkonen: Kriisin ABC. Käsikirja poliisin käyttöön. 11/2005.
10,80 €
- Kimmo Himberg: Tekninen rikostutkimus. Johdatus forensiseen tieteeseen.
9/2002. 12,96 €
- Marketta Vesisenaho: Poliisialan sanasto. Suomi-ruotsi-englanti. 8/2002.
10,80 €